

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА ИЗ ПРЕДМЕТА ИСТОРИЈА - 5. РАЗРЕД

ТЕМА: УВОД У ИСТОРИЈУ

одличан (5)

- самостално проналази примере историјских извора из породичне и личне историје и сврстава их по категоријама ;
- уме да објасни зашто историју зовемо учитељицом живота
- уме да прецизно одреди којој деценији, веку припада одређена година
- зна да одреди од које до које године п.н.е и н.е. трају одређене деценије векови и миленијуми

врлодобар (4)

- уме самостално да одреди временско раздобље на примерима
- уме да означи године на ленти времена (п.н.е и н.е)
- зна да објасни шта је и на основу чега је извршена периодизација прошлости
- зна да хронолошки поређа историјске периоде

добар (3)

- примењује знања о врстама историјских извора на датим примерима
- самостално проналази примере историјских извора
- зна ко је херодот
- зна да наведе поделу прошлости
- зна којим догађајем и када почиње хришћанска и исламска ера

довољан (2)

- зна дефиницију појма историја , историјски извори, прошлост

- зна да наведе питања на која историја треба да одговори
- именује врсте историјских извора
- зна где се чувају писани, а где материјални историјски извори
- зна дефиницију појмова : век , деценија, миленијум, ера , датум
- уме да напише датум

ТЕМА: ПРАИСТОРИЈА

одличан (5)

- уме да процени и просуди о напретку људског друштва кроз праисторијске периоде: развој привреде , организацију друштва ...
- уме да повеже настанак приватне својине са настанком државе крајем праисторије
- уме самостално да уочи разлику између историјских извора из праисторије и историје из посете локалном музеју

врлодобар (4)

- уме да хронолошки објасни и разврста поделу праисторије
- уме самостално , на карти да покаже главна праисторијска налазишта у Србији

добар (3)

- уме на слици да покаже историјски извор везан за праисторију
- уме да објасни поделу праисторије на камено и метално доба

- уме да објасни настанак земљорадње, сточарства и занатства у праисторији
- именује праисторијска налазишта у Србији: Лепенски Вир и Винча

довољан (2)

- зна дефиницију појма праисторија
- зна да наведе најзначајнија открића праисторије: ватра, точак, метал
- зна основне одлике праисторије (постанак човека, живот и занимања)

ТЕМА: СТАРИ ИСТОК

одличан (5)

- уме да упореди Египат и Месопотамију
- уме да опише власт владара на подручјима Старог истока
- уме да објасни настанак алфабета
- уме да процени о значају религије и свештенства у управљању државом и у обичном животу
- зна на карти да покаже Јерусалим и зна да је синагога верски објект Јевреја

врлодобар (4)

- уме да категорише слојеве робовласничког друштва по економским, политичким и социјалним критеријумима
- уме самостално да покаже наведене географске појмове на карти

-зна шта је то Хамурабијев закон и уме да изанализира његове поједине чланове

добар (3)

-уме на карти да покаже, уз помоћ наставника Египат и Нил и Месопотамију, Тигар и Еуфрат

-зна да именује и објасни разлику између политеизма и монотеизма

-препознаје на примерима врсте писама народа Старог истока и материјале на којима су писани

-зна ко су Јевреји и шта је Библија

довољан (2)

-уме хронолошки и просторно да дефинише настанак првих држава у долинама Нила, Еуфрата и Тигра, уз помоћ наставника

-уме да објасни разлику између појмова роб и робовласник

-зна да наведе титуле владара: фараон, цар

-уме да дефинише појам пирамида и да је препозна на слици

ТЕМА: СТАРА ГРЧКА

одличан (5)

-уме да покаже путеве грчке колонизације и објасни њене узроке и последице

-уме целовито да објасни државно и друштвено уређење Атине и Спарте

-уме да на основу историјских извора анализира тактику и стратегију, предности и мане грчке и персијске војске

-уме да анализира моћ Атинског поморског савеза и Пелопонеског савеза

-зна тачно да опише последице ратова

-на примеру Леониде уме да уочи елементе патриотизма и храбрости

-препознаје у садашњости остатке грчке архитектуре и културе (алфабет, ои, науке: филозофија, драма, историја...)

-зна да Александрију покаже на карти и зна зашто је важна

-уме да покаже поделу Александрове државе на карти

врлодобар (4)

-уме да објасни називе Илијада, Одисеја, Тројански рат, Ахил, Херакле

-уме самостално да опише бар два мита из овог периода

-уме да уради упоредну табелу Спарте и Атине (државно, друштвено уређење, савези, територије)

-зна да опише грчко-персијски и пелопонески рат и на карти покаже најважније битке

-зна да покаже ширење Александрове државе

-зна да објасни појам хеленистичке културе

добар (3)

-зна да објасни појмове колонија, колонизација, филозофија и мит

-зна ко је Хомер и зна да именује његова дела

-зна ко је Перикле

-зна хронолошки да одреди грчко-персијске ратове (v век п.н.е.)

-уме да одреди век када су организоване прве олимпијске игре

-зна да именује грчко писмо (алфабет)

-зна да опише владавину Александра Македонског

довољан (2)

-уме да пронађе на карти уз помоћ наставника Крит, Средоземно море и Малу азију

-зна да објасни појмове полис, аристократија, демократија уз помоћ наставника

-зна да именује најзначајније полисе: Спарту и Атину и да их покаже на карти

-зна да именује победнике грчко-персијских ратова пелопонеског рата уз помоћ наставника

-зна да објасни појам олимпијске игре

-зна да именује грчке богове: Зевс, Посејдон, Хад, Хера, Атина

-зна ко је Александар Македонски

ТЕМА: СТАРИ РИМ

одличан(5)

-зна да опише друштвено уређење Рима: патрицији и плебејци

-зна ко су конзули

-зна да опише значај народне скупштине и сената у римској републици

-зна да објасни појам Пирова победа

-зна да именује најзначајнијег војсковођу Пунских ратова - Ханибала

-зна ко је Трајан и његов значај

-зна хронолошки прецизно оснивање Константинопоља 330. г

-зна којим догађајем и када је почела Велика сеоба народа

врлодобар (4)

-зна да објасни зашто је Рим најразвијенија робовласничка држава старог века

-уме хронолошки да одреди периоде римске историје

-зна на карти да покаже римске провинције на тлу Србије

-зна да објасни појам романизација

-зна да објасни поделу римског царства крајем 4. века и да је покаже на карти

-зна хронолошки прецизно када и којим документом је признато хришћанство

-зна да објасни значај Божића и Васкрса за хришћане

добар (3)

-зна како се зове полуострво где је настала римска држава и како се зове држава која се данас тамо налази

-зна хронолошки када је било оснивање Рима

-зна дефиницију провинције

-зна где се налазила Картагина

-зна у основним цртама да опише Пунске ратове

-зна у основним цртама опише ширење римске државе и објасни узроке пропадања римског царства

-уме да препозна остатке римске културе са сликама (колосеум, аквадукт, славолуци, латиница...)

-зна да објасни зашто су били прогони хришћана

довољан (2)

-зна на карти да покаже: Италија, Рим, уз помоћ наставника

-зна хронолошки редослед римског државног уређења

- зна ко су робови и робовласници
- зна да опише римску војску на основу слике војника
- зна ко су Гај Јулије Цезар, Октавијан Август и Константин Велики
- зна ко су хуни и уме да их опише
- зна да именује главне римске богове: Јупитера, Марса и Венеру
- зна ко је оснивач хришћанства и зна да препозна симболе хришћанства

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Ивана Николић Радуловић, Ана Стојановић, Никола Поповић

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

6. РАЗРЕД

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
1. Епоха средњег и новог века	- Зна дефиницију појма - средњи и нови век - Именује историјски период од V до XV века и од XV до XX - Зна да наведе хронолошке оквири појма средњи и нови век - Зна да именује феудализам и хришћанство као основне одлике средњег века - Уме на ленти времена да прочита хронолошки редослед историјских периода	-Зна да именује историјске периоде стари век и средњи век и нови век и зна њихов хронолошки редослед - Зна да наведе основне карактеристике периода званог средњи век и нови век	-Зна да објасни зашто смо за почетак и крај средњег века, као и новог века узели баш те хронолошке одреднице - Зна да повеже историјски период са друштвеним уређењем које је тада преовладало - Развијање умења израде ленте времена са унетим хронолошким границама историјских периода	-Уме да упореди основне карактеристике старог и средњег века и новог века -Зна да објасни разлику кмет-роб - Развијање умења самосталне израде ленте времена историјских периода
- Основни историјски извори	- Именује писане историјске изворе за средњи век: повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара... -Уме да на примерима препозна врсту историјских извора -Зна да наведе пример за легенду и народну песму из средњег века (Косовска легенда, из нашег краја...)	-Препознаје историјске изворе и смешта их у одговарајући историјски период -Зна, разликује и именује места где се чувају материјални, а где писани историјски извори;	- Зна да дефинише: повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара...и да их препозна на примерима на часу - У музеју препознаје врсте историјских извора	- Уме да изврши селекцију историјских извора по важности за историју као науку - Уочава и објашњава разлику између историјских извора за стари и средњи век и нови век
ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ				
2. Стварање Европе -Велика сеоба народа	- Зна шта се подразумева под синтагмом Велика сеоба народа -Зна ко су: Хуни, Франци и Атила „Бич божији“ -Зна да наведе кључне чињенице о Великој сеоби: када	- Зна да је пад ЗРЦ (476) узет за кључни догађај краја старог и почетка средњег века -Зна самостално на карти да покаже Врата народа,	-Зна самостално да опише Велику сеобу народа уз показивање на карти - Зна коначну судбину тих новостворених варварских држава и народа који су их	- Зна целовито, самостално, течно, узрочно-последично, уз коришћење карте, да опише Велику сеобу народа - Зна да у оквиру процеса

	је била (375), ко је покренуо (Хуни) и последице: сеоба варварских народа, пад Западног римског царства (476), стварање нових држава на територији ЗРЦ - Зна, уз помоћ наставника, да покаже Врата народа, територију ЗРЦ, ИРЦ и варварске државе настале на територији ЗРЦ	правац продора Хуна, ЗРЦ, ИРЦ, новонастале државе на територији ЗРЦ -Зна да објасни појам вандализам, као и како је настао	створили (нестали, асимиловали се, освојени...) - Уме да повеже простор са народом	сеоба (не баш у вези са Великом сеобом народа) исприча основне чињенице о Викинзима и Мађарима
- Формирање феудалног друштва	-Зна да упореди положај кмета и роба -Зна ко су кметови и које су обавезе кметова према феудалцима - Зна дефиницију појмова: феуд, феудално друштво, сениор, вазал -Зна да на слици препозна ком слоју друштва неко припада -Зна основне карактеристике натуралне привреде (размена робе за робу)	-Зна да именује делове структуре феудалног друштва и које су основне разлике међу појединим слојевима (друштвеним групама: феудалац-кмет) -Зна да разликује, у основним цртама: ко је сениор, а ко је вазал (сениор даје вазалу феуд-посед, а вазал верно врши војну службу и сакупља порез) -Зна да опише разлике међу слојевима, на основу слика (властела, трговци, свештенство, кметови, витезови) -Зна да опише ко су витезови, како се постаје витезом и која је његова улога у феудалном друштву - Уме да протумачи пирамидалну структуру феудалног друштва	- Зна прецизно, са разумевањем да опише вазалне односе (зашто се ступа у вазалне односе,обавезе сениора према вазалу и вазала према сениору) -Зна да да пример за натуралну привреду	- Зна целовито и јасно да опише структуру феудалног друштва и односе између појединих слојева -Зна да упореди робовласничко и феудално друштво - Зна да опише главне карактеристике натуралне привреде и да објасни зашто је у раном средњем веку била преовлађујућа у Западној Европи

- Франачка држава	-Зна самостално на карти да покаже Франачку државу и Рим -Зна да именује модерне државе које су настале распадом Франачке државе и зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна да је Карло Велики најпознатији Франачки владар (прво краљ, па цар)	-Зна ко је Карло Велики и по чему је познат -Зна да је Франачком владала династија Каролинга -Зна да опише процес християнизације Франака -Зна на карти, самостално да покаже ширење Франачке државе, и државе на које се распала 843. -Зна да опише и протумачи историјску извор: слике „крштење Хлодовеха“ и „крунисање Карла Великог“	-Повезује и зна да опише процес преображаја, некадашње римске провинције Галије која је постала данашња Француска -Зна да, уз помоћ наставника, опише везаност Франачке државе и њених владара са Римокатоличком црквом (Крштење-Хлодовех-настанак државе; Пипин Мали-стварање папске државе, а он преузима престо Франачке од Меровинга; папа крунише Карла Великог, 800.г., а овај ширећи државу, шири хришћанство из Рима)	-Целовито, јасно, течно, уз показивање на карти, објашњава настанак, развој и нестанак Франачке државе (Хлодовех, крштење, настанак, државе (крV. /поч.VI); Карло Мартел-732.-битка код Поатјеа, зауставља Арабљане, ствара династију Каролинга, Карло Велики (768-814), шири државу ка истоку: Саси, Баварци, Лангобарди, Авари, распад државе 843.г. у Вердену на: Свето Римско царство-Немачку, Италију и Француску)
- Византија	-Зна да су Источно римско царство- Византија-Ромејско царство синоними -Зна да је главни град Византије- Цариград-Константинопољ (Визант, Истанбул-Други Рим) -Зна да Византијом влада цар (да по срв. идеологији на свету може бити само један цар) -Зна да на карти покаже Источно римско царство, Цариград, Средоземље -Зна ко је Константин Велики и зашто је важан за настанак Ромејског царства (313-Милански едикт) уз помоћ наставника	-Зна да наведе основне карактеристике Византије: хришћанство, римска култура, римско право -Зна ко је Јустинијан (да је владао у VI веку и да је покушао последњи пут да обнови Римско царство) и зашто је важан -Зна да становници Византије себе зову Ромејима	-Зна да опише основне карактеристике Јустинијанове владавине (време владавине (527-565 - Зна на карти, самостално, да покаже Византију пре, у време, и после Јустинијана -Зна да је опоравак Византије поч. VII века настао успостављањем тзв. тематског система у доба Ираклија	- Зна да целовито, узрочно-последично логично објасни настанак Источног римског царства уз показивање на карти -Зна да целовито, хронолошки јасно, узрочно-последично логично опише владавину цара Јустинијана - уме да повеже цара са територијом којом је владао и у ком веку
- Хришћанска црква	-Зна ко су папа и патријарх и да је папи средиште у Риму, а патријарху у Цариграду - Препознаје хијерархију свештенства које припада православној, а које	-Зна када је (1054) дошло до раскола хришћанске цркве -Зна да наведе православну и католичку хијерархију	-Зна када је (1054) дошло до раскола хришћанске цркве и које су последице тог чина и данас - Зна да опише Раскол хришћанске цркве (време,	- Зна да целовито опише однос хришћанске цркве у Франачкој и Византији, узроке и развој антагонизма између два центра и на који начин се сукоб продубио и

	римокатоличкој цркви (уме да их повеже) на основу упоредне табеле -Препознаје на сликама верске објекте православне и католичке цркве -Зна на карти да покаже где су Рим, Цариград, Јерусалим	-Зна шта је то манастир и ко су монаси -Разликује појмове монах и монарх - Уме да објасни појмове мисионар, покрштавање, јерес	узрок, последице) - Уочава и објашњава значај хришћанске цркве у средњем веку - На карти показује подручја утицаја Римокатоличке и православне цркве -Зна да наведе значај хришћанске цркве у средњем веку	траје до данас
- Исламски свет у средњем веку	-Зна када (622) и где се јавља ислам (Арабијско полуострво) -Зна име оснивача ислама (Мухамед) -На карти, уз помоћ наставника, уме да нађе Арабљанско полуострво -Именује и препознаје на слици исламску богомољу-џамију -Зна да се верници ислама зову муслимани -Зна де се верска књига муслимана зове Куран	-Зна основне особености ислама као религије - Зна уз помоћ табеле да упореди особине ислама и хришћанства -Зна да објасни појам хиџра -Зна где је Мека и зашто је важна за муслимане -Зна да су Арабљани Европљанима пренели многа знања из астрономије, медицине и математике	-Зна на карти, самостално, да покаже простор настанка ислама и његовог ширења -Зна да опише арабијско-европске односе у раном средњем веку -Зна да опише настанак ислама (ко га је основао, када, где, узрок, последице)	- Зна да опише појам и процес исламизације у раном средњем веку - Зна самостално да упореди основне карактеристике ислама и хришћанства -Зна целовито узрочно-последично, уз коришћење карте, течно да опише настанак и развој ислама и ко га је и када зауставио (732. Карло Мартел, Франачка)
- Европа и Средоземље у раном средњем веку	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -Разликује верске објекте православних, римокатолика, муслимана -Зна по чему су важни градови: Рим, Цариград, Јерусалим -Издава најзначајније личности раног средњег века -Зна основне карактеристике натуралне и робно-новчане привреде	-Зна да упореди натуралну и робно-новчану привреду и зна у ком делу Европе је која била развијена -Зна да повеже парове (супротног или сличног значења и повезаности) и да то објасни: православна-римокатоличка црква; Рим-Цариград; вазал-сениор; феудалац-кмет; натурална-робно-новчана привреда; стари век-средњи век; кмет-роб; робовласништво-феудализам, хришћанин-муслиман... - Зна хронолошки, на	- На линији времена уме да означи најважније догађаје раног средњег века -Зна да издвоји главне карактеристике раног средњег века са њиховим најзначајнијим особеностима	-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Велика себа народа, пад Западног римског царства, осамостаљење Византије и учвршћивање хришћанства-IV и V век) -Зна да повеже савременике (Мухамед -Ираклије; Василије II –Самуило) - Зна да уради мапу ума за рани средњи век - образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;

		линији времена да означи и поређа владаре раног средњег века		
- Словени на Балкану у раном средњем веку	-Зна да наведе групе Словена - Зна кад трају њихове сеобе	-Зна да именује и на карти, уз помоћ наставника, покаже области које насељавају Источни, Западни и Јужни Словени -Зна да именује и на карти покаже, уз помоћ наставника, где се налазе Јужни Словени и племена која њима припадају: Словенци, Хрвати, Срби и Бугари -Зна да разликује израз Словен, Словак и Словенац	-Зна самостално да на карти покаже наведене појмове, као и границе словенских територија у Европи у средњем веку: Лаба (Елба), Балтичко, море, Јадранско море, Црно море, реке Дњепар, Дунав -Зна да на простору Немачке постоје (још увек) Лужички Срби - Зна да су Словени и Авари имали савез против Византије	-Уме да повеже и објасни сеобе Словена и Велику сеобу народа -Зна да упореди територијални распоред и имена словенских племена у средњем веку и данас, уз помоћ историјских карти и самостално -На основу топонимије Европе зна да закључи где су се све простирала словенска племена
- Јужни Словени	-Зна која племена припадају Јужним Словенима и да су Срби-Јужни Словени - Зна на карти да покаже области где су се населили Јужни Словени - Зна да именује суседе Срба	- Зна где су се, када и зашто населили Авари и шта је са њима било на крају (постоје ли данас?) -Зна на карти самостално да покаже суседе Срба некад и сад -Зна на карти да покаже, уз помоћ наставника, Балканско полуострво, Јужне Словене и њихове суседе (Византију, Франачку, Мађарску- Угарску, Бугарску) -Зна да су Мађарска и Угарска једно исто	-Зна ко је у Панонској низини био по хронолошком редоследу од IV до X века (Хуни, Авари, Мађари), шта се десило са тим народима до данас, а шта са Словенима који су се налазили на том подручју -Изражава свој став о (критичко мишљење) историјском догађају (према пораженим Словенима које је у бици на Беласици (1014) победио Василија II Македонца -Зна самостално и целовито, узрочно-последично јасно, о пореклу Авара, њиховом доласку у Панонију и како су нестали	-Зна целовито да опише однос Јужних Словена према суседима и које су данас последице тадашњих дешавања -Заузима критички став према непознаницама у (нпр.проблем аутохтоности Словена...Илира)
- Србија од VII до XII века	-Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти српске земље у раном средњем веку: а обавезно зна где су Зета и Србија	-Зна да дефинише појам кнез -Зна да су Бугарска и Византија користиле	-Самостално на карти показује српске земље уз показивање граница између једне и друге	-Зна самостално да исприча главне карактеристике владавине Властимировића (од када до када владају-

	(Рашка) - Зна да је, за сада, прва позната српска династија династија Властимировића	међусобне сукобе у породици Властимировић да остваре свој утицај -Зна ко је ослободио Србију од бугарске власти	-Повезује знања из ове лекције са предходнима , описује односе са Бугарском и Византијом (пре свега, у време Симеона)	векови, ко је први, а ко последњи познати члан те династије, покрштавање Срба, борба за самосталност
- Дукља X/XI век	- Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти српске земље у раном средњем веку: а обавезно зна где су Босна, Зета и Србија (Рашка) -Повезује Властимировиће са Рашком, а Војислављевиће са Дукљом (Зетом)	-Зна да препозна и повеже име владара и династију из које долази - Зна да је Михаило први крунисани српски краљ	- Зна да опише и истакне кључне моменте владавине српским земљама династије Војислављевић (, Војислав-ослободио је од Византије; 1077.Михаило Војислављевић постао краљ, а у време Бодина је била територијално највећа...) -Зна на основу понуђених лоза да на линији времена означи периоде владавине - хронолошки редослед српских династија (Властимировић, Војислављевић,	-Зна да целовито, јасно, узрочно-последично логично, у главним цртама опише успон и пад Дукље у XI веку
- Покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура	-Зна да су Ћирило и Методије саставили глаголицу, а Климент и Наум ћирилицу -Повезује мисију Ћирила и Методија са ширењем хришћанства међу Словенима -Зна да именује најзначајнију српску књигу овог периода: Мирослављево јеванђење	-Зна у главним цртама да опише мисију Ћирила и Методија (863-век, почетак мисије ширења хришћанства, преведене верске књиге на старословенски) уз помоћ наставника - Зна на карти да покаже, на Балкану, подручја утицаја римокатоличке и православне цркве	-Зна у главним цртама да опише мисију Ћирила и Методија (863, почетак мисије ширења хришћанства; глаголица; преведене верске књиге на старословенски, Цариград, Охрид, Климент и Наум; последице: Срби и Бугари прихватили хришћанство из Цариграда и пишу ћирилицом) -Зна на примерима да уочи и издвоји главне особине средњовековне културе код Јужних Словена - Зна зашто је значајно Мирослављево јеванђеље	- Зна целовито узрочно-последично логично да опише мисију Ћирила и методија уз сагледавање опште војно-политичке ситуације у Великој Моравској 2/2 IX века и почетка X-ог (Немачко свештенство, германизација, служење на латинском, оправдавање код папе, долазак Мађара и протеривање ученика, где су одишли њихови ученици и које то последице вуче са собом-глаголаши, Срби и Бугари-ћирилица...) -Зна да опише последице християнизације на Балкану;

ЕВРОПА У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ

3. Врхунац Европе у средњем веку - Државна уређења	-Зна дефиницију појма монархијаи република -Зна да именује сталеже -Зна да повеже државу (оне које смо учили Франачка, Византија, Венеција, Србија) са њеним државним уређењем - Уме да повеже државу и титулу владара - Зна да наведе државе које су ратовале у Стогодишњем рату	-Зна да именује сталеже и како учествују у власти -Зна основне чињенице о Светом-римском царству (Немачкој), Енглеској и Француској у периоду развијеног феудализма -Зна разлику између монархије и републике - Зна које друштвене групе чине представничка тела -Зна начине наслеђивања у династији -Зна ко је био Вилијем Освајач	-Зна да објасни важност Магна карте за ограничавање власти владара - Зна да објасни узрок сукоба између Римокатоличке цркве и владара Светог Римског Царства - Уме да објасни шта су представничка тела - Уме да објасни узрок, ток и крај Стогодишњег рата - Уме да опише битку код Хејстингса	- Зна зашто су се сукобиле владарске идеологије Франачке и Византије, када се Карло Велики прогласио за цара - Уме да повеже победу Француске у Стогодишњем рату са њеном данашњом територијом - Уме да објасни разлику између владавине браће Јована без Земље и Ричарда Лавље Срце и повеже их са доношењем Велике повеље слобода
- Крсташки ратови	-Зна да објасни појам ходочашће-обилазак светих места и која су то света места за хришћане -Зна дефиниције појмова: крсташи, крсташки рат -Зна где је Јерусалим и зашто је важан за хришћане, муслимане и Јевреје -Зна да наведе ко ратује у Крсташким ратовима -Зна на карти да покаже, користећи се легендом, правце I и IV крсташког похода	-Зна да опише у главним цртама I и IV крсташки поход - Зна главне крсташке државе и уме да их покаже на карти -Зна ко су: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин и и зашто су они важни - Зна где је Блиски исток и Палестина -Зна да наведе последицу IV крсташког похода - Уме да наведе узрок, трајање, зарађене стране, временски оквир и резултат крсташких ратова	-Зна да опише улогу Млечачке републике у IV крсташком походу -Зна на карти самостално да покаже правце I и IV крсташког похода -Препознаје и критички процењује интересе појединих држава и друштвених слојева у Западној и Средњој Европи, као и папе, врховног поглавара Римокатоличке цркве, у крсташким походима	-Зна критички да процени крсташке походе-(почетну идеју и резултате; односе крсташа и Византије, као и однос Римокатоличке и православне цркве после ових похода, развијање трговине и културна размена)
- Србија у доба Стефана Немање	-Зна самостално на карти да покаже Рашку, Византију и Угарску; уз помоћ наставника показује Студеницу и Хиландар -Зна ко је Стефан Немања и зашто је важан за развој српске државе (време владавине- век, родоначелник Немањића,	-Зна дефиницију појма јеретик -Зна ко су синови Стефана Немање и на који начин су они својим женидбено-удадбеним везама представљали одбрамбену дипломатију	- Уме да примени знање о суштини вазалних односа на примеру односа између Византије и Србије у доба Стефана Немање -Зна да покаже на карти Свету Гору -Зна да опише однос	-Повезује знања везана за III крсташки поход, пролазак крсташа кроз Србију и политику Стефана Немање према Византији (1189, Ниш, Фридрих Барбароса, савез против Византије, наш владар је био писмен у

	осамостаљује Србију од Византије, велики задужбинар: Студеница, Хиландар, -Зна на лози да покаже Стефана Немању и његове синове	Србије -Зна да је Стефан Немања носио титулу великог жупана -Зна ко су богумили и шта се десило са њима на Балкану у време Стефана Немање -Зна да је са сином Савом основао Хиландар	Стефана Немање и СПЦ (монах Симеон, протерао јеретике) -Зна да објасни појам ктитор и наведе примере	односу на немачког цара... -Целовито, самостално, течно, узрочно-последично логично уме да опише владавину Стефана Немање уз показивање на карти
- Србија у доба Стефана Немањића	-Зна ко су Стефан Немањић и Свети Сава -Зна да именује првог краља из лозе Немањића и првог српског архиепископа -Зна на сликама да препозна Стефана Немању, Стефана Немањића и Светог Саву	- Зна да је Стефан Немањић задужбинар манастира Жича -Зна ко су Стефан Немањић и Свети Сава и зашто су важни за осамостаљење и развој српске државе -Зна да опише владавину Стефана Немањића -Зна када је Србија постала краљевина (1217), а када је СПЦ постала самостална на рангу архиепископије (1219)	-Уме да опише однос Србије са Угарском и Византијом до 1204 -Зна да опише и објасни процес добијања самосталности СПЦ - На линији времена уме да означи кључне догађаје у Србији у време Стефана Немање и Стефана Немањића	-Зна да свеобухватно опише ситуацију на Балкану после пада Цариграда у руке крсташа и у перспективи тих догађаја да анализира потезе Стефана Немањића и Светог Саве -Зна да дефинише појам аутокефалност

- Успон српске државе у XIII и поч. XIV века	-Зна на лози Немањића да покаже потомке краља Првовенчаног и прочита године владавине -Зна на карти, уз помоћ легенде, да покаже Србију у XIII веку -Зна на карти да покаже Ново Брдо и Рудник, где се налази Дубровачка република -Зна, на карти, уз помоћ наставника да покаже проширење Србије у време Милутина и да обележи области којима је и даље владао Драгутин и где се налазе њихове познате задужбине -На линији времена, уз помоћ свеске и књиге, зна да обележи кључне догађаје везане за Србију у XIII веку	- На линији времена, користећи лозу, зна да обележи владавине српских владара у XIII веку -Зна да објасни успон српске државе у време Уроша I (рудари Саси, развој рударства, повећава се количина новца, развој робно-новчане привреде) -Зна да на карти покаже јужне границе српске државе у време краља Милутина: Охрид-Прилеп-Штип, као и његове задужбине: Грачаницу, Богородицу Љевишку -Зна да целовито опише владавину Уроша I, уз показивање на карти	- Зна да повеже и објасни положај Србије са женидбено-удадбеним везама српских владара - Зна да опише спољно-политичке односе Србије у време краља Уроша I (Дубровник-споразум, Саси-рударство, Угарска-женидба сина Драгутина, Јелена Анжујска-жена) -Зна да опише унутрашњо-политичке односе Србије у време краља Уроша I (преузима власт после слабљења бугарског утицаја у Србији, развој рударства, занатства, трговине, ковање новца, сукоб са сином Драгутином) -Зна ко је Симонида и у чему је била потреба и суштина њеног брака са Милутином -Зна да опише Дежевски споразум (када, зашто је донет, како гласи) и последице које је донео у наредним деценијама -Уме да изради пано на теме: Милутин, Србија у XIII веку, жене српских владара XIII века, уз сугестије наставника како да уради и где да нађе литературу	-Зна узрочно-последично логично, хронолошки тачно да опише Србију у време потомака Стефана Немањића -Зна да направи паралелне линије времена за Србију и Византију у XIII веку, са унетим најзначајнијим догађајима (онолико колико се учи у школи) за једну и другу државу
- Српско царство	-На лози Немањића уме да прочита ко је отац, а ко син Стефану Дечанском -Зна да је задужбина Стефана Дечанског-Дечани и да је покаже на карти -Зна да именује члана династије Немањића који је себе прогласио за цара	-Зна да опише кључне догађаје важне за однос Стефана Дечанског са оцем Милутином и са сином Душаном -Зна да објасни долазак на власт Стефана Дечанског (грађански рат)	-Зна да целовито, узрочно-последично јасно опише кључне моменте Душанове владавине (време владавине, односе са Бугарском и Византијом, проширење Србије, патријаршија, царство, Законик, појава Турака)	-Зна целовито, течно, узрочно-последично јасно, да опише владавину цара Душана (уз предходно наведено, односи са Дубровником, западом, борба против сепаратизма, са Турцима) -Зна да опише узрочно-

	-Зна да покаже на карти Душаново царство -Зна када се СПЦ уздигла на ниво патријаршије (1346) и када је Душан проглашен за цара. -Зна да именује најзначајнији средњовековни српски правни споменик	-Зна да опише битку на Велбужду (узрок, када је била 1330, где се то налази на карти, ко се сукобио, зашто, последице) -Зна зашто је и када проглашен Душанов законик (1349) -Зна на линији времена, уз помоћ белешки, лозе, да означи и именује кључне догађаје за ½ XIV века	-Зна да образложи отпор Византије према Душановој царској титули и у исто време проглашења СПЦ за патријаршију и како се завршио овај сукоб -Зна где су биле престонице Србије у време Душана (Призрен и Скопље) и зна да их покаже на карти	последично процес померања средишта државе од Стефана Немање до Душана и да то покаже на карти
- Крај српског царства	- Зна да именује последњег владара из династије Немањића -Зна да именује три обласна господара , по избору, и да покаже области где се налазе: Вук Бранковић, кнез Лазар	-Зна да у главним цртама опише владавину последњег Немањића (кад је владао, распад државе, последњи из лозе) -Зна да покаже на карти, уз помоћ наставника, области главних обласних господара у Србији (Вукашин и Угљеша Мрњавчевићи, Војислав Војиновић, Никола Алтомановић; кнез Лазар, Вук Бранковић, Балшићи) -Зна ко је краљ Вукашин и зашто је важан -Зна да образложи зашто се Марко зове краљевић у народним песмама	- Препознаје облике и појаве сепаратизма на примерима -Зна да опише односе између обласних господара после Душанове смрти -Зна на карти да покаже територије обласних господара - Уме да опише битку на Марици	-Зна свеобухватно да анализира међународну позицију Србије у време Уроша V -Објашњава облике и појаве сепаратизма на примерима (самостално ковање новца, успостављање личних дипломатских односа са другим државама, директно одбијање послушности) и то повезује са знањем о вазалним односима -Даје лични, аргументован став о актерима распадања српске државе
- Државно и друштвено уређење срв.Србије	-Разликује и именује основне друштвене слојеве у средњовековној Србији	-Зна ко су велможе, а ко себри на друштвеној лествици (феудалци-зависно становништво) -Зна да у основним цртама опише државно уређење Србије у ср.веку	-Зна да опише државно и друштвено уређење средњовековне Србије	-Зна да опише друштвено-економску-политичку позицију друштвених слојева у Србији, на основу чланова Законика - Уме да објасни, на примерима, улогу Државних сабора (одлазак Стефана

				Немање са власти, Дежевски споразум, доношење Душановог законика...)
- Срби и њихово окружење у позном средњем веку	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -Препознаје најзначајније задужбине Немањића на сликама -Издаја најзначајније личности Србије позног средњег века	-Зна да издвоји главне карактеристике Србије у доба Немањића -Зна да повеже парове (задужбина-владар; титула-владар; велможа-феудалац; -На линији времена уме да означи најважније догађаје Србије Немањића у позном средњег века	- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа владаре Србије Немањића и најзначајније догађаје њихове владавине - Уме да објасни однос Немањића и СПЦ -Зна да опише и критички сагледа позицију Македоније пре и после Маричке битке	- Зна да повеже савременике (Сава и Стефан Првовенчани; Твртко I и Лазар; Вукашин и Урош V) - Зна да уради мапу ума за Србију у доба Немањића Зна тематски да повеже догађаје и личности (Стефан Првовенчани-краљевина; Сава- аутокефалност; Душан- царство, патријаршија, ширење државе и распад државе...)

- Турци Османлије и њихова прва освајања на Балкану	-Зна да именује владарску династију у Турској -Зна да је главна религија у царству-ислам -Зна ко су кнез Лазар и Марко Краљевић -Зна да опише кључне догађаје Косовске битке (када-датум, где се налази на карти, ко су сукобљене стране) -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже правац ширења Османског царства у Европи (из Мале Азије)	-Зна ко је Марко Краљевић и уме да опише његову положај у односу на Османско царство после Маричке битке (вазал) њима десило -Зна ко су Мурат I и кнегиња Милица и зашто су важни -Зна да опише владавину кнеза Лазара (кључни догађаји: године владавине 1371-1389, престоница, супруга, ктитор, Косовска битка) -Зна целовито, узрочно-последично јасно да опише Косовску битку уз показивање на карти - Зна да опише титулу кнеза и кнежевине -Зна историјске и неисторијске личности, које су учествовале у Косовској бици -Зна где је престоница Моравске Србије (Крушевац) и зна да је покаже на карти -Зна да објасни зашто Србију 2/2 XIV века зовемо Моравска Србија	-Зна да објасни узроке ширења Османског царства с обзиром на унутрашње уређење државе (војска , пешадија, коњица) - Зна да објасни узроке ширења Османског царства с обзиром на спољно-политичке чиниоце -Зна да објасни начин освајања територије од стране Османлија -Зна самостално на карти да покаже ширење Османског царства - Уочава и на примерима објашњава српску неслогу испољену у време доласка Османлија на Балкан (Византија, Бугарска, обласни господари...) -Зна критички, аргументовано да објасни, изрази став и мишљење везаних за Косовску битку: да ли је то победа или пораз (за обе стране) -Уме да критички образложи да ли је Вук Бранковић издајник или не -Зна да објасни зашто је кнез Лазар постао водећи обласни господар у Србији, после смрти последњег Немањића (женидба са Милицом-из рода Немањића, рудници, ширење територије, помирио Српску и васељенску патријаршију, ктитор)	-Зна да целовито, узрочно-последично, јасно објасни узроке успона Османског царства и њиховог ширења на Балкану од средине XIV до краја XV века -На примеру Македоније у 2/2 XIV века уме да примени знање везано за узроке и начин ширења Османског царства (међусобни сукоби обласних господара, потценили су Турке, били су мета сталних упада Турака, после битке вазали, два брата Марка Краљевића су се одселила преко Саве и Дунава-почеци сеоба; Марко као вазал учествује на страни Турака, после његове погибје освојена је потпуно Македонија) - Уме да анализира Запис на Косовском мермерном стубу
- Српска деспотовина	-Зна када је Србија постала деспотовина (1402) и ко је био први српски деспот (Стефан	-Зна да опише владавину Стефана Лазаревића -Зна да опише владавину	- Зна да опише културни узлет Србије у време деспота Стефана Лазаревића	-Зна да опише на које је све начине Србија чувала независност у ½ XV века

	Лазаревић) -Зна хронолошки редослед српских деспота, уз помоћ ленте времена -Зна где је била српска престоница у време деспота Стефана (Београд) и зна самостално да је покаже на карти	Ђурђа Бранковића -Зна ко је Мехмед Освајач и зашто је важан -Зна да објасни разлоге померања српске престонице према северу у време српске деспотовине -Зна на карти да покаже деспотовину у време деспота Стефана, у време Ђурђа Бранковића, Ново Брдо, Смедерево -Зна кад је пао Цариград (1453) , а када Србија (1459) под Османску власт	-Зна да повеже очеве и синове (кнез Лазар-Стефан Лазаревић, Мурат I-Бајазит, Вук Бранковић-Ђурађ Бранковић; Ђурађ Бранковић-Лазар Бранковић) -Зна да уочи и повеже: пад Византије, пад Цариграда и крај средњег века, као кључне догађаје историје Европе -Зна да именује у каквим је односима била Србија у ½ XV века са Угарском и Османским царством и да на примерима препозна зависност Србије	-Зна свеобухватно, течно, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да опише положај Србије у ½ XV века -Зна да критички опише однос Римокатоличке цркве и западноевропских земаља према хришћанској Југо-источној Европи, која је била под дугогодишњом опасношћу од Турака Османлија
- Српске земље и њихово окружење у доба Османлијских освајања	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -На линији времена уме да означи најважније догађаје Србије у XV веку -Издаја најзначајније личности Србије у XV веку	- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа српске деспоте -Зна да издвоји главне карактеристике Србије у доба Деспотовине -Зна да повеже парове (титула-владар; династија-држава; владар-држава)	-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Стефан Лазаревић-деспотина, Београд;Ђурађ Бранковић-Смедерево, пад Деспотовине; Мехмед Освајач-пад Византије, Србије и Босне - Зна да повеже савременике (Деспот Стефан-деспот Ђурађ; Ђурађ Бранковић-Мехмед-Освајач))	- Зна самостално да уради мапу ума за Србију у XV веку
- Постанак и развој средњовековних градова	-Зна да именује натуралну и робно-новчану привреду и зна кључне разлике између њих -Зна чиме се претежно баве становници града -Зна да опише живот у граду и изглед града на основу слике	-Зна узрочно-последично да опише развитац градова у Западној Европи од XII века -Зна да опише на које начине и зашто су се градови борили за самоуправу	-Зна дефиницију појма цех (еснаф) и уме да опише њихову организацију - Зна да опише узроке настанка развијених и великих градова у Западној Европи, као и све последице, које су настале из тог развоја	-Уочава и издаја добре и лоше стране живота у средњовековним градовима -Зна да упореди градове средњег века са савременим градовима у форми табеле (занимања људи, изглед града, чистоћа, култура...)
- Опште одлике	-Зна да објасни шта је то култура	-Препознаје и зна две кључне одлике	-Зна да објасни појам универзитет	-Уме критички јасно да упореди културне области у

средњовековне културе	-Зна да наведе, по избору три проналаска из средњег века - На основу слике уме да препозна верски објекат: православних, римокатолика и муслимана.	средњовековне културе: верски и феудални карактер -Уме на карти, уз помоћ наставника, до покаже културне зоне -Зна да се у средњем веку културне зоне поклапају са верским границама	-Зна да опише развој школства (где се учило, шта се учило)	Европи у средњем веку -Зна да је отворена Сорбона у Паризу, а потом Оксфорд у Енглеској, па Кембриџ, универзитети, који и данас постоје -Зна ко је Марко Поло и зашто је он важан
- Свакодневни живот у средњем веку	- Зна шта је то двор - Разликује и именује друштвене слојеве у средњем веку -Уме да опише разлике живота у средњем веку на селу и у граду на основу историјских извора (слика, текста) -Зна на слици да препозна витеза и да опише његову опрему	-Целовито описује владара, његов положај, живот на двору -Самостално и целовито описује живот на селу и у граду у средњем веку, на основу изабраних историјских извора -Свеобухватно описује живот у средњем веку на основу понуђених материјала - историјских слика (село-град; богати-сиромашни; исток-запад)	-Уочава и издваја основне карактеристике утицаја хришћанске цркве на све друштвене слојеве у средњем веку -Упореди живот у средњем веку са данашњим начином живота	-Упореди живот у средњем веку у Византији и Западној Европи (дворови владара, величина градова, положај жена, утицај хришћанске цркве на свакодневни живот, однос владара и хришћанске цркве; владарска идеологија истока и запада)
НОВА ЕВРОПА И ПОЧЕТАК МОДЕРНОГ ДОБА (Рани нови век)				
4. Нова Европа и почетак модерног доба - Основне одлике новог века	-Зна да именује историјски период од половине XV до половине XIX века - Зна хронолошке оквире појма нови век - Зна да именује историјске периоде и зна њихов хронолошки редослед	- Зна да наведе основне карактеристике историјског периода званог нови век -Зна да разврста и наведе историјске изворе за нови век -Зна да објасни појам историографија -Зна дефиницију појма „нови век“	-Зна да објасни зашто смо за почетак и крај новог века узели баш те хронолошке одреднице	- Уме да упореди основне карактеристике старог, средњег и новог века -Зна да именује најближи архив или музеј у месту где живи и зна зашто су те институције важне
- Велика географска открића	-Зна да наведе три највећа географска открића (пут за Индију, пут за Америку и опловљавање света)	--Зна да наведе пет научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас,	-Зна да наведе већину последица Великих географских открића и да их препозна на примерима из	- Уме да изрази свој став о последицама Великих географских открића у садашњости

	-Зна да наведе три научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас, астролаб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна ко су Кристофер Колумбо, Фернандо Магелан, Гутенберг и зашто су важни - Уме на карти, уз помоћ наставника, да покаже три главна Велика географска открића	астролаб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна да наведе узроке и предуслове за Велика географска открића -Зна ко је Бартоломео Дијаз -Зна да опише процес колонизације Новог света и његове последице -Зна да направи пано, ППТ о морепловцима или великим географским открићима, уз сугестије наставника -Зна да објасни разлику појмова нови свет-стари свет -Зна да именује морепловце који су их открили и хронолошки прецизно зна када су се десила	садашњости (Индијанци у резерватима, раширеност појединих језика данас, повећан број црнаца у САД и Западној Европи...) -Зна самостално да презентује Велика географска открића кроз пано, ППТ -Зна на карти да повеже и покаже узрок, ток и последице Великих географских открића -Зна да закључи и објасни последице Великих географских открића	-Зна целовито узрочно-последично логично, хронолошки тачно, уз показивање на карти да опише Велика географска открића -Уме да одреди угао гледања на историјску појаву: освајања Америке од стране конквистадора, на основу слика и текстуалног извора
- Градови у новом веку	-Зна да репродукује дефиницију појма манфактура - Зна да одреди период када се јавља мануфактура -Зна да опише принцип рада у мануфактури уз помоћ наставника -Зна да именује градове у којима се развијају мануфактуре и да их уз помоћ наставника пронађе на карти: Фиренца, Венеција, Ђенова, Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам -Зна да опише свакодневни живот у граду -Зна да објасни, уз помоћ наставника, појмове робно-новчана привреда; мануфактурна и капиталистичка привреда	-Зна на карти самостално да покаже најразвијеније градове и да на основу њиховог распореда закључи зашто су се баш ту развиле мануфактуре -Зна да објасни почетке настанка и развоја грађанске класе -Разликује начине производње у средњем веку и у новом веку и зна да то објасни -На основу историјског извора (слика, текст) разликује градове средњег и новог века - Зна одакле су и где долазили робови	-Зна целовито да објасни мануфактуру (узрок настанка, где се развила, принцип рада, последице) - Уме да објасни зашто је настало ропство	-Зна да уочи и објасни улогу и значај великих европских градова у периоду од краја XV до краја XVIII века -Зна да сам осмисли и наведе пример мануфактуре некада и данас, с обзиром на принцип рада

	- Зна ко су били робови			
- Хуманизам и ренесанса	-Зна дефиницију појмова: хуманизам, ренесанса - Зна да хронолошки и просторно смести хуманизам и ренесансу - Зна, по сопственом избору, да наведе три представника хуманизма и ренесансе	-Зна да опише узроке и последице настанка хуманизма и ренесансе - Зна, по сопственом избору, да наведе пет представника хуманизма и ренесансе и њихова дела -Зна ко су Микеланђело и Леонардо да Винчи -Зна да направи ППТ, пано о Хуманизму и ренесанси, уз сугестије наставника	- Зна самостално да презентује Хуманизам и ренесансу кроз пано, ППТ -Зна на примерима слика да препозна да ли припадају периоду средњег века или хуманизму и ренесанси и да објасни свој закључак -Зна ко су следеће личности: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Албрехт Дирер... и у чему је њихов значај	-Зна да наведе и објасни основне разлике између културе хуманизма и ренесансе и културе средњег века (хришћанство-протестантизам; село-град; Бог као центар стварања-човек, као центар свтварања) -Зна да узрочно-последично повеже настанак и развој хуманизма и ренесансе са предходним лекцијама (развојем градова и великим географским открићима, мануфактуром)
- Реформација и противреформац ија	-Зна дефиницију појма протестант -Зна ко је Мартин Лутер и зашто је значајан -Зна хронолошку одредницу, која се узима за настанак протестантизма (1517) -Зна ко је папа -Зна да наведе начине на које је реаговала Римокатоличка црква на протестантизам, уз помоћ наставника (ратови, монашки редови-језуити, инквизиција, индекс забрањених књига, унутрашња реформа)	-Зна да објасни узроке настанка протестантизма -Зна да објасни начине супротстављања протестантизму од стране Римокатоличке цркве -Зна основне чињенице о језуитима (када су основани, зашто, ко је Игњацио Лојола) -Зна са историјске карте да прочита где је настала и раширила се поједина протестантска група -Зна да именује три највеће протестантске цркве (лутерани, калвинисти, англиканци) и да их повеже са земљама у којима су распрострањене	-Зна да повеже и интерпретира развој хришћанства од настанка, преко раскола до појаве протестантског покрета - зна да опише Вартоломејску ноћ и Тридесетогодишњи рат	-Зна да узрочно-последично повеже предходно градиво са развојем протестантизма у Европи и Новом свету
- Апсолутистичке монархије	-Зна да именује сталеже (племство-аристократија, свештенство и грађанство-III	-Зна да објасни појмове апсолутна монархија и сталеж	-Зна да повеже процес привредних и друштвених промена у Европи у XVI и	-Разуме и узрочно-последично објашњава прелазак са сталешке на

	сталеж) - Уме да одреди како и колико сваки од њих учествује у власти, уз помоћ наставника -Зна да разликује трећи сталеж од других сталежа у доба апсолутне монархије на примерима: - Грађанско друштво (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи) -Зна да именује и на карти покаже апсолутистичке монархије: Француску, Русију, Свето римско царство, Османско царство	-Зна да су апсолутистичке монархије: Пруска , Шпанија -Зна да опише интересе сталежа који подржавају апсолутну монархију -Зна ко су Петар Велики и Марија Терезија -Зна да повеже државу и династију која њоме влада и титулатуру те династије тј.државе (Русија-Рјуриковић, Романови, царство; Аустрија, Хабзбурзи, царство; Турска – Османовићи-(султан)) - Препознаје разлике између сталешке или апсолутне монархије	XVII веку са настанком апсолутних монархија -Разграничава и упоређује појмове: државно и друштвено уређење; сталешка и апсолутна монархија; монархија и република; апсолутна монархија и просвећени апсолутизам -Зна да опише принцип (начин) владавине у апсолутној монархији - Зна да повеже државу, династију која њоме влада, титулатуру и дворце те династије тј.државе (Француска-Валоа, Бурбони, краљ; Пруска-Хоенцолерни, цар, краљ)и дворци: Лувр, Шенбрун, Кремљ, Версај -Зна на примеру држава које смо до сада учили да одреди тип државног уређења	апсолутну монархију
- Успон Европе	-Израда ленте времена, уз помоћ наставника	- Издавају у форми табеле, уз помоћ наставника или другог ученика, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века	- Самостална израда ленте времена	- Самостално издавају у форми табеле, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века
- Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века	-Зна ко је Сулејман Величанствени -Препознаје да је Османско царство апсолутна монархија и зна зашто је то тако -Зна да покаже на карти Османско царство у свом највећем обиму -Зна шта је ислам, исламизација, данак у крви, султан	-Зна да покаже на карти ширење Османског царства -Зна да опише узроке успона Османског царства -Зна да наведе административну поделу Османског царства: пашалук, санџак, нахија -Зна да објасни појмове: кадија, јаничар, спахија, Диван -Зна да опише хајдуке и	-Зна да дефинише појам ејалет или беглербеглук; -Зна да упоређи привредни и друштвени развој у Западне и Југо-источне Европе у XV и XVI веку -Зна да објасни феудално уређење Османског царства и именује друштвене категорије: јањичари, спахије, раја, власи	- Зна да покаже на карти ширење Османског царства у Европи, уз повезивање са хронолошким одредницама тог ширења (1354, 1395,1453, 1459, 1463,1496,1526) -Зна да наведе примере турског наслеђа, које се одржало до данас, на подручју Србије (јастук, јорган, бубрег, кафа, турцизми, топоними: Мегдан, Турица, Теразије ...)

		њихову организацију		
- Положај Срба у Турском царству	- Уме да покаже државе под којима су Срби живели од XVI до XVIII века - Именује основне порезе које раја плаћа Османским властима уз помоћ наставника - Зна шта је исламизација	- Зна да објасни разлику између влашких сточара и остале раје - Описује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви) - Зна да именује облике отпора српског народа Османској власти (хајдуци, ускоци, буне и устанци)	- Уме да опише положај хришћанске раје, сваког слоја понаособ, у Османском царству	- Уме да објасни специфичности сваког друштвеног слоја у Османском царству овог периода - Уме критички да анализира добре и лоше стране хајдучије - Зна да из српских народних јуначких песама уочи и издвоји делове у којима се описује хајдучка организација
- Српска православна црква	- Уме да објасни скраћеницу СПЦ - Зна када је обновљена и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника - Зна када је укинута и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника - Зна да наведе у чему је значај Пећке патријаршије, уз помоћ наставника - Зна на карти да покаже простор утицаја Пећке патријаршије - Уме да објасни ко је Мехмед-паша Соколовић и зашто је значајан за СПЦ-националну историју, уз помоћ наставника	- Повезује појам патријаршије са знањем из средњег века (време оснивања архиепископије, патријаршије, црквена хијерархија...) - Зна ко су Макарије Соколовић, Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић - Зна да објасни самостално зашто је обновљена, а зашто је укинута Пећка патријаршија - Зна да покаже на карти где се налазе: Пећ, Цетиње и Сремски Карловци - Зна да објасни значај Мехмед-паше соколовића за СПЦ	- Зна целовито (узрочно-последично) да опише улогу Пећке патријаршије у српском народу од XVI до XVIII века	- Зна кроз коришћење примера, да опише значај Пећке патријаршије, зашто је обновљена, зашто укинута... - Зна самостално да направи мапу ума Пећка патријаршија - Зна да покаже на карти, поред предходно наведеног, Дечане, Милешеву и Острог
- Сеобе Срба	- Зна да наведе и објасни узроке сеоба Срба уз помоћ наставника - Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV	- Зна када су биле Велика сеоба и Друга сеоба Срба (1690 и 1739) - Зна да именује и	- Зна целовито, узрочно-последично да опише сеобе Срба (од доласка Турака на Балкан)	- Зна да повеже и опише процес сеоба Срба са ширењем Османског царства на Балкану, односом

	Јовановић и зашто су важни	покаже простор који су населили Срби 16-19.века (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем) -Зна да наведе последице сеоба Срба, које се огледају у савремености, уз помоћ наставника	-Зна да на карти покаже Војну крајину и правце сеоба Срба -Зна узрочно-последично да опише Велику сеобу Срба -Зна узрочно-последично да опише Другу сеобу Срба -Зна да препозна на слици Паје Јовановића догађај који она описује-Сеобу Срба	Угарске, па Хабзбуршке монархије и Млетачке према том процесу -Зна да последице сеоба Срба поткрепи примерима из садашњости -Зна да на било којој карти покаже правце сеоба Срба, Војну крајину
- Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (статус и привилегије, Војна крајина)	- Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни - Зна да објасни појам покатоличавање и Војна крајина -Зна да су Срби имали привилегије у Војној крајини, да су били војници и да је покаже на карти, као и Хабзбуршку монархију	-Зна да објасни појам унијаћење -Уме на карти да покаже: Сремске Карловце, Фрушку Гору, Дубровник, Далмацију и Млетачку републику -Зна хронолошке одреднице настанка Војне крајине - Зна да именује документ на којима се заснивају привилегије Срба	- Зна да процени положај Срба под хабзбуршком и млетачком влашћу (узроке досељавања, добре стране, притиске, начине очувања националног идентитета) -Зна критички да опише положај Срба, добре и лоше стране тог положаја под хабзбуршком и млетачком влашћу -Зна да опише значај СПЦ за очување националног идентитета Срба то јест Карловачке митрополије посебно	-Уме да упореди положај Срба у Османском царству и под хабзбуршком и млетачком влашћу с обзиром на њихов економски, социјални, културни и верски положај -Уме да уочи разлоге и процес настанка и развојачења Војне крајине

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Ивана Николић Радуловић, Ана Стојановић, Никола Поповић

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: "Сл. гласник РС", бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	- Писане провере - Ученици дају самопроцену оцено	Бодовање: 20-40%-2 40-60%-3 60-80%-4 80-100%-5	Три пута током оба полугодишта.
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године.
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- - Групни рад (посматрање наставника, - - излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +5 Остали који успешно ураде + Ометају друге и не раде задато.	По потреби

		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, искомисано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, производи) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда панона, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима производе рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда панона, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет производа - Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	Пресек стања поклаификаци оним периодима.
		– показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4)			
		– показује делимични степен активности и ангажовања (3)			
		– показује мањи степен активности и ангажовања (2)			
		– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)			

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

7. РАЗРЕД

Уводни час	-Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су главне личности у историји средњег и раног новог века (име, титула, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове			
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА				
Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Индустријска револуција (појам револуције, парна машина, друштво-јачање грађанске и појава радничке класе)	- Зна да наведе појмове револуција и Прва индустријска револуција - Зна да хронолошки одреди век појављивања Прве инд. револуције -Зна да наведе бар један пример револуције (у било ком смислу и времену) -Зна да наведе проналазак којим је покренута Прва инд.револуција (парна машина) и ко је њен проналазач (Џејмс Ват)	-Зна да наведе неке од проналазака Прве индустријске револуције (парна локомотива, пароброд...) -Зна да објасни сеобе село-град и настанак и развој радничке класе - Уме на слици да разликује каравелу и пароброд	-Уочава и објашњава разлику између принципа производње у мануфактури и производње у Првој инд.револуцији - Разуме и зна да објасни узрочно-последично процес настанка Прве индустријске револуције и њене последице у целини -Зна да наведе узроке (демографски, политички, економски) настанка Прве индустријске револуције и њене последице уз помоћ наставника	-Зна да објасни процес преласка са феудалног на капиталистички начин производње и са мануфактурног капитализма на либерални капитализам -Зна да објасни промене у привреди и друштву које су настале са првом индустријском револуцијом
Америчка револуција	-Зна дефиницију појма устав и револуција - зна сукобљене стране - зна у ком веку је била - зна ко је победник	- Целовито описује, хронолошки логично, течно, процес настанка, тока и последице револуције	-Уочава и објашњава значај Америчке револуције и Устав 1787.	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру Америчке (18. в.) и промене њиховог државног уређења -Уочава и објашњава како су привредни процеси и промене утицали на друштвене промене, а ови на настанак политичких револуција
Француска грађанска револуција	-Зна да наведе узроке и повод Француске револуције, као и	-Зна да опише Француску грађанску револуцију (узрок,	- Целовито описује, хронолошки логично, течно,	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру

(повод и узроци, утицај присветитељских идеја, Волтера, Монтескјеа и Русоа, личности Луја XVI и Марије Антоанете, Робеспјер; укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, републике, демократије; терор, револуционарни ратови, национализам)	њене хронолошке границе (1789-1794/9) - Зна да наведе, уз помоћ наставника, циљеве револуције: грађанске слободе – имовинска и лична безбедност, једнакост грађана пред законом, слобода: вероисповести, говора, писане речи, окупљања, удруживања, бирачко право; право III сталежа да одлучује у Скупштини (да се пређе са гласања по сталежима на гласање по главама) ; укидање феудализма -Зна дефиницију устава и републике -Зна ко су Луј XVI и Марија Антоанета - зна шта је Енциклопедија	ток, последице) -Зна да објасни политичку промену која је у Француској наступила 1791. доношењем устава -Разликује апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику, уз помоћ наставника -Зна ко су Максимилијан Робеспјер, Волтер, Русо, Монтескје -Критички сагледава Јакобинску диктатуру и појаву гиљотине -Зна датум избијања Француске револуције и шта тај датум представља данас - Зна да уочи политичка права истакнута у Декларацији права човека и грађанина, а на основу текста Декларације	процес настанка, тока и последице Француске револуције -Користи са лакоћом и разумевањем изразе: политичка права, диктатура, уставна парламентарна монархија, револуција, демократија, терор -Разликује самостално апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику - уме да објасни фазе револуције	Америчке (18. в.) и Француске (18. в.) и промене њиховог државног уређења (постале уставне парламентарне републике и монархије) -Зна да повеже и објасни процес преласка са апсолутне монархије на уставну парламентарну монархију или републику, анализирајући улогу друштвених слојева -Критички анализира идеје револуције, начин спровођења, идеје просветитељства у светлу данашње перспективе - разуме улогу просветитељског покрета у покретању револуције
--	--	--	--	---

Наполеоново доба (личност, војна и политичка каријера Наполеона Бонапарте; Наполеонов кодекс, Бечки конгрес)	- Зна ко је Наполеон Бонапарта и зашто је важан - Зна да именује кључне битке Наполеонових ратовања и када су се десиле, уз помоћ наставника: -Код Аустерлица и Трафалгара 1805. -Бородинска 1812. -Битка народа код Лајпцига 1813. -код Ватерлоа 1815. -Зна да наведе промене које је -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже места одигравања Наполеонових чувених битака -Препознаје и именује на сликама Наполеона Бонапарту - Зна да наведе основне карактеристике Бечког конгреса (када је био, ко је учествовао, а ко одлучивао, које промене доноси)	-Зна да, поред битака,покаже простор Наполеонових освајања и промене које је унео у тај простор -Зна које је све унутрашње промене у Француској урадио Наполеон (пре свега Наполеонов кодекс) -Уочава и издваја, на основу текста у уџбенику, у табелу добре и лоше стране Наполеонове владавине	-Зна да опише у потпуности, хронолошки тачно, узрочно-последично период Наполеонове доминације у Европи -Зна да опише Бородинску битку и њене последице по опстанак Наполеона Бонапарте -Уме самостално да изради ППТ или пано о Наполеону Бонапарту -Зна да опише узрочно-последично Бечки конгрес и на карти да покаже одлуке које је донео -Зна да дефинише појам велика сила и да примени на примерима држава онда и данас	-Критички сагледава ратовање и идеје, које је ширио Наполеон Бонапарта по Европи, његове поступке у владавини и последице по данашњу Европу одлука Бечког конгреса - Препознаје да је Бечки конгрес почетак дефинисања политике великих сила на Конгресима
Велике силе, Источно питање и балкански народи	-Зна да објасни појмове: велика сила и Источно питање -Зна да наведе заинтересоване стране у решавању Источног питања - Зна када је био Берлински конгрес и које су његове најважније одлуке за српске земље	-Зна да опише кључне интересе свих заинтересованих страна у решавању Источног питања: велике силе, балкански народи и Османско царство -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII и XIX века -Зна да опише процес	- Зна да опише узрочно-последично логично, хронолошки тачно, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Уочава и описује интересе великих сила према Русији и Османском царству -Уочава и описује значај устанка балканских народа за	- Анализира целовито позицију Русије у југо-источној Европи, однос великих сила према њој, позицију балканских народа у таквој мрежи изражених интереса, у XIX веку

		ослобађања балканских држава у XIX веку -Зна да опише Берлински конгрес (кад је био, ко учествује-одлучује, који су интереси заступљени, којим одлукама се завршио, да на карти покаже све промене које је овај Конгрес донео)	промену односа великих сила према југо-истоку Европе	
Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века, народно-црквени сабори, култура Срба у Хабзбуршкој монархији	- зна да објасни шта је Београдски пашалук - зна ко је био Коча Анђелковић, Арсеније Чарнојевић и Доситеј Обрадовић - Зна да покаже на карти куда су били распрострањени Срби у Хабзбуршкој монархији (Војна крајина) - зна да објасни појмове германизација и мађаризација	- Зна да опише целовито ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века - Зна да наведе значај Кочине крајине 1788-1791. за будући устанак -Препознаје на сликама Доситеја Обрадовића -Зна да наведе начине на које су Срби покушавали да очувају своју народност, национални идентитет (Матица српска, СПЦ) - зна шта је кнежинска самоуправа - препознаје значај Карловачке митрополије за Србе	-Зна узрочно-последично да анализира ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века са аспекта раје, Османлијског царства, дахија и ситуације у осталом делу Европе -Зна да уочи, издвоји и опише положај Срба у Хабзбуршкој монархији током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) - уме да објасни значај кнежинске самоуправе за Србе - уме да опише Темишварски сабор - наведе заслуге Доситеја Обрадовића за Србе	- Уме да изради графикон, где ће на доњој црти бити хронологија, а на горњој степен слободе Срба, почев од 1791-1801. године - Уме да анализира положај Срба у Хабзбуршкој монархији-Аустро-Угарској са различитих аспеката: верски, социјални, културни, национални, политички

Српска револуција (обележја: национална, социјална, фазе – Први српски устанак-ратни период 1804-1815, и Други српски устанак-мирнодопски период 1815-1835, повод и узроци	-Зна када се одиграла и зашто Буна на дахије -Зна да наведе фазе револуције и именује вође тих фаза -Зна где се револуција просторно одиграла (Смедеревски санџак) и зна да га покаже на карти -Зна да објасни појмове: устав и револуција - Зна на сликама да препозна Карађорђа и Милоша Обреновића - Зна датум почетка Првог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Првог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Првог српског устанка (Иванковац 1805.Мишар, Делиград 1806.Чегар 1809.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Први српски устанак -Зна ко су Карађорђе Петровић и Стеван Синђелић	-Зна да опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да именује друге државе у којима су у XIX веку изведене националне револуција (Немачка и Италија) - Зна да наведе карактеристике националне револуције и објасни појам аутономија -Зна да објасни Букурешки мир 1812. -Зна самостално да покаже на карти места главних битака, Орашац, Београдски пашалук, Ниш, Босна, Дрина, Сава, Морава, Шабаци -Зна да наведе главна обележја Српске револуције -Зна да су Срби извели прву националну револуцију у Европи	-Зна да опише целовито Буну на дахије (узрок, ток, последице, време) -Зна да повеже Српску револуцију са догађајима који су се у исто време дешавали у Европи -Зна да хронолошки прецизно, узрочно-последично логично опише ратну фазу српске револуције и покаже наведене догађаје на карти -Зна да опише однос великих сила према- Србији у време Првог српског устанка	-Анализира утицаје политике Наполеона Бонапарте на Србију у овом периоду -Критички анализира Букурешки мир с позиције Русије, Србије, Османског царства -Критички анализира наше победе и поразе у време устанка и изражава свој став
--	---	--	---	--

Организација устаничке власти	-Зна да наведе последице Првог српског устанка -Зна ко је прота Матија Ненадовић и Вук Стефановић Караџић -Зна да именује органе власти у Србији у време Првог српског устанка -Зна да наведе које су најзначајније образовно-културне установе основане (Велика школа) у време Првог српског устанка	-Зна да опише организацију устаничке власти током устанка -Зна да објасни зашто је важно оснивање школа и ко је Србима из Београдског пашалука помагао у томе - зна кад је био и какав је исход Ичковог мира	-Зна да објасни улогу прете Матеје Ненадовића у изградњи државног уређења устаничке Србије, као и улогу Вука С. Караџића	-Уме целовито да опише и објасни функционисање устаничке Србије
Други српски устанак (неуспех Хаџи Проданове буне, ток Другог српског устанка-сабор у Такову, битке на Љубићу, Палежу, Дубљу; споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше)	- Зна датум почетка Другог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Другог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Другог српског устанка (-Љубић, Дубље Пожаревац 1815.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Други српски устанак -Зна зашто је важан Милош Обреновић	-Зна када је била и у чему је значај Хаџи Проданове буне - Уме да упореди, уз помоћ наставника, Први и Други српски устанак -Зна зашто је важан Милош Обреновић	-Зна да целовито, уз показивање на карти, опише Други српски устанак (ко? када? где? последице? узроци?) - Уме самостално да упореди Први и Други српски устанак	-Користећи предходна знања уме да опише међународну ситуацију током 1815.године у Европи и последице по Други српски устанак
Аутономија, Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (територија и становништво, борба за аутономију, Хатишерифи из 1829, 1830. и 1833.године, Сретењски устав, укидање феудализма 1835, Турски устав;	-Зна да објасни појам хатишериф -Зна годину када је донет Сретењски устав (1835) и зашто је он важан, зашто је данас то Дан државности Србије? -Зна да објасни појам устав и чему служи устав -Зна године владавине Милоша Обреновића	-Зна да опише унутрашњу политику кнеза Милоша (обрачун са противницима, убиство Карађорђа, , изградња школа, подизање бања, културних институција...) -Зна да опише промене у Србији после добијања аутономије -Зна ко је кнегиња Љубица - зна у чему се огледа	-Зна целовито да опише прву владавину кнеза Милоша (1815-1939) -Зна ко је Димитрије Давидовић -Зна када је Србија добила аутономију и шта је добила Хатишерифима (1829,1830, 1833, 1838) -Зна да опише спољну политику кнеза Милоша	-Зна да опише уставе који су донети у време прве владавине кнеза Милоша, и да их упореди - уме да објасни значај Лицеја, позоришта, новина

покретање Новина србских 1834, позоришта 1835, Лицеја 1838, унутрашња и спољна политика кнеза Милоша; личности: кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић	- Зна ко су Милош и Михаило Обреновић	културни препород Србије		
Карађорђе и Милош Велики	-Зна ко су Карађорђе и Милош Обреновић -Зна да наведе титуле Карђорђа и Милоша - Зна, уз помоћ наставника, да уочи и опише значај Карађорђа и Милоша Обреновића -Зна на слици да разликује и именује Милоша и Карађорђа	- Уме да упореди владавину двојице вођа устанка - Уме да издвоји добре и лоше стране владавине једног и другог -Уме да направи пано, ППТ, презентацију о једном или о другом (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	-Проналази занимљивости из живота двојице вођа и то презентује другима (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	-Критички уме да издвоји кључне моменте њихове владавине и да да свој суд о неким личним, политичким, дипломатским потезима двојице вођа устанка
Црна Гора у доба владичанства (територија и становништво, друштвене категорије- племена и братства; теократски облик владавине, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика Петра I, Петра II и њихове личности) Кнежевина Црна Гора (појам световне државе, Законик Данила I, унутрашња и спољна политика кнеза Данила	-Зна да објасни појмове теократска држава и владика – Зна где се налазио центар Црногорске државе (Цетиње) и зашто баш ту -Зна порекло имена државе Црне Горе -Зна на основу слике да именује Петра II Петровића Његоша -Зна да именује владарску династију Црне Горе (Петровић)	- Зна да је Цетињска митрополија остала центар православља за Србе, после укидања Пећке патријаршије -Зна да опише друштво Црне Горе, подељено на племена и братства -Зна да опише мере које су уводили Петар I и Петар II не би ли како ујединили завађена племена -Зна да наведе књижевна дела Петра II Петровића Његоша -Зна на карти да покаже: Црну Гору, Брда, Цетиње - зна шта су перјаници и гвардија	-Зна ко је кнез Данило и да опише промене које је увео у Црну Гору (прелазак од теократске ка световној држави и Законик Данила I) -Зна да објасни значај Цетињске митрополије, поготово после укидања Пећке патријаршије	-Зна да опише унутрашњу и спољну политику црногорских владика од краја XVIII до средине XIX века (сарадња са Русијом, Србијом, односи са Османлијама...)
Положај Срба у Турској (Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија;	-Зна на карти да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију -Зна на који начин Срби	- Зна како се манифестовала Српска револуција у овим крајевима -Зна да објасни узроке	- Зна да покаже на карти Босански пашалук и опише Турску управу у њему до XIX века	-Зна да узрочно-последично опише последице Османске управе у Босни, као и безвлашће које је настало у XIX веку

криза турске државе и друштва и покушаји реформи; одједи Српске револуције; устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка; личности: Хусеин капетан Градашчевић	покушавају да поправе свој положај (устанци Луке Вукаловића Јанићева буна, Невесињска пушка...) - Зна да наведе главне одлуке Берлинског конгреса које се односе на БиХ	опadaња власти и дисциплине у Османском царству и какве је то последице имало по положај хришћана-Срба -Зна да опише Невесињску пушку, догађај којим почиње Велика источна криза -Зна да опише како су одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ одразиле на положај Срба у Старој Србији		
Положај Срба у Аустријској монархији у 19 веку	- зна да наведе простор на којем живе Срби у АУ монархији - зна која је најзначајнија културна установа Срба - зна кад је била Мајска скупштина и њен значај	- зна ко су Светозар Милетић, Јосиф Рајачић, Срећан Шупљикац и њихов значај - уме да опише стварање Матице српске	- уме да опише стварање Српске Војводине, као и стварање Војводства Србија и Тамишки Банат - уме да објасни значај АУ нагодбе и Хрватско-угарске нагодбе по Србе	- критички сагледава и описује живот Срба у АУ монархији
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године)	-Зна да издвоји најзначајније личности (10) Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) и уме да образложи зашто је баш њих изабрао, уз помоћ уџбеника и белешки	-Зна да на линији времена издвоји најзначајније догађаје из историје Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)	- Уме критички да сагледа позоцију Србије и Црне Горе у 19 веку	-Уме да напише есеј, користећи уџбеник, белешке, литературу: Ослобођење српских територија током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)

ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Револуције 1848/1849.године (повод и узроци, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, социјализма; примери: Француска, Хабзбуршка	-Зна да хронолошки и просторно одреди Револуцију 1848/49 -Зна да наведе последице и главне тековине револуције 48/49 -Зна да разликује узроке револуција	-Зна детаљно да анализира револуцију у Хабзбуршкој монархији, уз посебан осврт на револуцију у Мађарској и положај Српског покрета у Јужној Угарској - Разликује и уме да објасни узроке револуција по суштини, уз помоћ наставника, да ли су	- Са лакоћом разликује узроке револуције по својој природи -Зна да целовито повеже и објасни узроке и последице Револуције 1848/1849 и зашто се тај период зове „Пролеће народа“	- Разликује појмове политичког и правног народа - Примењује знање из предходних лекција да објасни суштину политичких промена које се траже у западној и средњој Европи

монархија, италијанске и немачке земље)		национални, социјални, политички или аграрни - Зна да уочи, издвоји и запише узроке револуције из понуђених историјских извора (за Француску, Немачку, Италију, Хабзб. монархију)		
Уједињење Италије и Немачке (улога Пијемонта у уједињењу Италије; ратови за уједињење Италије; улога Пруске и њеног канцелара Ота фон Бизмарка у уједињењу Немачке,	-Зна основне чињенице везане за уједињење Италије (Пијемонт, 1861) и Немачке (Пруска, 1871, Други рајх) -Зна на карти да покаже Немачку и Италију после уједињења	-Зна да опише узроке и предуслове уједињења Немачке и Италије -(Зна ко су Ђузепе Мацини и Ђузепе Гарибалди и зашто су важни) - Зна на карти да покаже Европу пре и после уједињења Немачке и Италије	-Зна критички да сагледа улогу личности у историјским процесима, на примеру уједињења Италије и Немачке (Камило Кавур и Ото фон Бизмарк)	-Зна да опише свеобухватно, уз показивање на карти, уз коришћење знања из лекције Револуције 48/49 процес уједињења Немачке и Италије
Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић (развој државних установа, Грађански законик 1844, Начертаниј, ; личности кнеза Александра Карађорђевића, Илије Гарашанина, Мише Анастасијевића, Јована Хацића, Вука Карацића, Светоандрејска скупштина,)	-Зна да објасни појам уставобранитељ -Зна ко су Александар Карађорђевић и Илија Гарашанин и зашто су важни -Зна да објасни значај реформе језика Вука С. Караџића - зна којом буном почиње владавина уставобранитеља - зна кад се завршава владавина уставобранитеља	-Зна да дефинише Начертаније и када је донето (1844) -Уме да уочи, издвоји и опише главне елементе уставобранитељске владавине -Зна ко су најважнији уставобранитељи: (Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић, кнегиња Персида, Јован Хацић) - зна да објасни појмове абдикација и намесништво - зна за Тенкину заверу	-Зна зашто је важно доношење Грађанског законика и Начертанија и који су главни елементи тог програма - уме да објасни улогу Светоандрејске скупштине	-Уме критички да сагледа владавину уставобранитеља, њихове добре и лоше стране

Србија 1858-1868.године унутрашња и спољна политика, ; национална политика кнеза Михаила	-Зна да именује и хронолошки поређа другу владавину Милоша и Михајла Обреновића - зна да преприча догађај на Чукур чесми - уме да наведе чланице Блканског савеза	-Зна да наведе главне карактеристике Милошеве краткотрајне друге владавине -Зна да опише добијање српских градова (1867) -Зна на који начин је завршио своју владавину кнез Михаило -Упознат је да је у складу са Начертанијем био покушај стварања Балканског савеза	-Зна да објасни главне карактеристике Михаилове друге владавине -Уме да уочи, издвоји и опише промене у Србији у време кнеза Михаила - уме да наведе и објасни последице догађаја на Чукур чесми - зна да објасни разлог настанка Балканског савеза	-Уме целовито, самостално, узрочно-последично, да опише владавину кнеза Михаила
Србија 1868-1878.године (Друго намесништво, Устав из 1869.,унутрашња и спољна политика, српски национални покрет и романтизам, ослободилачки ратови 1876-1878, Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност; личности кнеза Милана Обреновића, Јована Ристића, генерала Черњајева)	-Зна да објасни појмове намесник и намесништво -Зна од када до када је била Велика источна криза и када је био Берлински конгрес -Зна ко влада Србијом у време Берлинског конгреса и коју носи титулу -Зна шта спада у Државна обележја (грб, застава, химна) и препознаје обележја државе Србије -Зна да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса, уз помоћ наставника	-Зна ко су Милан Обреновић и Јован Ристић -Зна да објасни значај Намесничког устава из 1869.године -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса које се односе на Србију -Зна да опише функцију Другог намесништва (1868-1872) -Уме целовито да опише Велику источну кризу, користећи знања из предходних лекција - уме да опише друштво Кнежевине Србије	-Зна да узрочно-последично и хронолошки прецизно опише Велику источну кризу (1875-1878) уз показивање на карти	- Зна да опише преображај спољне политике Аустро-Угарске од средњоевропске монархије ка држави која тежи ка југо-истоку Европе на примеру Аустро-Угарске улоге у Великој источној кризи - уме да упореди улуге и интересе Аустро-Угарске, Русије и Турске у Великој источној кризи
Владавина Милана и Александра Обреновића	- зна ко су Милан и Александар Обреновић - зна ко је потписао Тајну конвенцију - зна да је Србија поново постала краљевина - зна да наведе имена странака у Србији и њихове вође - уме да објасни појам државни удар - зна шта се десило у Мајском преврату	- уме да објасни кад и како је проглашена краљевина - уме да изнесе програме политичких странака у Србији - зна повод и последице Тимочке буне - уме да објасни како и зашто је дошло до Мајског преврата	- уме да да критички осврт на Тајну конвенцију - уме да опише рат са Бугарима 1885 (повод, ток, последице) - уме да процени како су личне одлуке Александра утицале на његову владавину	- уме критички да сагледа и објасни владавину Милана и Александра Обреновића, и из угла унутрашње, и из угла спољашње политике - разуме последице Мајског преврата за даљу политичку судбину српског народа и државе

ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Међународни односи у 2/2 XIX и почетком XX века (последнице уједињења Немачке и Италије-настанак Тројног савеза и Антанте, подела колонија и борба за колоније у Азији и Африци, успон САД и Јапана и међународне политичке кризе) Велике силе и балканске земље	- Зна да наведе имена савеза Антанта и Тројни савез (Централне силе) и ко су њихови чланови - Уме да, уз помоћ наставника, покаже на карти чланове Антанте и Централних сила: Немачко царство, Руско царство, Аустро-Угарску, Велику Британију, Француску, Италију - Зна да репродукује дефиницију монархије и републике, као и да објасни шта значи израз конфедералан, колонија - Зна да репродукује дефиницију и објасни значење појма Источно питање - Зна годину одржавања Берлинског конгреса (1878) и његове главне одлуке (стицање независности за Србију, Црну Гору, Румунију, подела Бугарске, окупација БиХ) - Зна да именује две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)	- Зна да наведе интересе Антанте и Централних сила, као и године њиховог настанка - Самостално показује на карти земље чланице ових савеза- Централних сила и Антанте - Повезује владарску династију и државу у којој владају: Хабзбурзи-Аустро-Угарска; Османлије-Османско царство - Зна да објасни разлику између монархије и републике и примењује знање на примерима држава (данашња Србија) и зна ко је монарх, а ко председник - Зна да наведе пример за државу-колонију у овом периоду - Зна да објасни две велике међународне кризе између ова два блока, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Зна да именује главне чиниоце у решавању Источног питања (велике силе, балканске државе, Османско царство)	- Зна да објасни две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Повезује владарску династију и државу у којој те династије владају: Хоенцолерни-Пруска, Немачка; Савоје-Пијемонт, Италија; Романови-Русија - Уме да целовито објасни политику Аустро-Угарске на Балкану у 2/2 XIX и почетком XX века (од уједињења Немачке и Италије, и смањивања утицаја А-У у средњој Европи, преко преоријентације ширења њеног утицаја ка Солуну; добијање БиХ, политика подршке Србији на Берлинском конгресу, избацивање утицаја Русије са Балкана...) уз показивање на карти - Зна да именује колонијална ширења Енглеске и Француске и да их покаже на карти Света - Уме да на примеру Аустро-Угарске објасни конфедерални принцип државног уређења	- Зна узроке и последице стварања Централних сила и Антанте (дефинише интересе ових војних савеза) - Повезује, разуме и целовито објашњава утицај Друге индустријске револуције, уједињења Немачке и Италије, настанка империјализма, са стварањем војно-политичких савеза у Европи у 2/2 XIX века, као у крајњем борбу за колоније и нову политичку и економску поделу света

Промене у привреди друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века (Друга индустријска револуција, промене у светској економији, политичке идеје: империјализам, национализам, расизам, демократија, социјализам)	- Зна да репродукује дефиницију појмова: капиталистичка привреда, Друга индустријска револуција, велика сила - Препознаје и разликује појмове: национализам, расизам, демократија, социјализам - Зна да наведе основна политичка (демократска) права: активно и пасивно бирачко право, слобода штампе, збора и договора, поштовање воље већине - Зна ко су Никола Тесла, Томас Едисон	- Зна да наведе кључне проналаске Прве и Друге индустријске револуције (Прве- парна машина, а Друге-електрична енергија) - Зна узроке и последице Друге индустријске револуције (узрок- демографска експлозија, прва индустријска рев.; последице- миграције село-град; Европа- САД, Аустралија; развој радничке класе. настанак империјализма, монопола, развој колонијализма) - Зна начине и циљеве борбе радника за своја права- радничка класа, пролетеријат, буржоазија (виша грађанска класа) - Зна ко су Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Карл Маркс - Зна да репродукује дефиницију марксизма, национализма, расизма, демократије, социјализма - Уме да препозна разлику између марксизма и других идеологија које се јављају у XIX веку (либерализам, расизам, конзервативизам, дарвинизам...)	- Повезује и објашњава промене видова капиталистичке производње кроз историју: од мануфактурне, преко либералне до империјализма - Уме да објасни друштвене промене које се одвијају као последица Друге индустријске револуције (прелазак са традиционалног и аграрног друштва на модерно индустријско; развој радничке класе;) - Уме да упореди I и II индустријску револуцију и њихове последице (време настанка, проналаске, узроке, последице)	- Уме самостално да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...)
Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона	- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију	- Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић и Љуба Стојановић (локална ист-наш први академик) - Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата,	- Зна самостално да опише владавину Петра I - Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова - Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује	

криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовање-оснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)	појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза)	Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија -Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата - Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Израђује уз помоћ наставника, кратко предавање, ППТ, пано, о српским владарима друге половине XIX и почетка XX века, научницима, сликарима, политичарима, писцима - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину	Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији -Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века	
Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовање-оснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар	- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански	-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија -Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације	-Зна самостално да опише владавину Петра I -Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата	-Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века -Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат

I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)	ратови и Анексиона криза)	- Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину		
Црна Гора на почетку 20 века - владавина књаза Николе;	-Зна ко је Никола Петровић, кнез (1860-1910), краљ (1910-1918) -Зна да покаже на карти Црну Гору пре и после Берлинског конгреса -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса везане за Црну Гору	-Зна да опише односе Петровића са српским владарима -Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи - зна да именује државне институције	- Зна целовито да опише Велику источну кризу и учешће Србије и Црне Горе и њој - уме да упише устав и улогу државних институција	-Зна да критички анализира сарадњу Србије и Црне Горе у XIX веку
Срби у Хабзбуршкој монархији (Срби у Јужној Угарској, Хрватској и Славонији, Далмацији-друштво, привреда, култура, образовање, положај цркве, политички живот-политичке странке; личности-Михаило Полит-Десанчић, Јаша Томић, Светозар Прибићевић	-Зна значење појмова: покатоличавање, унијаћење, развојачење Војне крајине, нација -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже простор Војне крајине, Лужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна ко је Светозар Милетић	-Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у Хабзбуршкој монархији (развојачена Војна крајина, без привилегија, укида се ћирилица, денационализација, јак притисак Римокатоличке цркве, Хрвата на хрватизацији и Мађара на мађаризацији Срба...) - Зна да наведе и објасни српске захтеве на Темишварском сабору 1790. -Зна да наведе последице учешћа Срба у револуцији 1848/1849 на страни Аустријског цара (суштина Војводства Србије и Тамишког Баната) -Зна да објасни узроке и последице настанка Војводства Србије и Тамишког Баната и да ту територију покаже на карти	- Самостално, са критичким освртом, на прошлост Срба у Хабзбуршкој монархији: објашњава процес асимилације Срба, узрок, ток и последице, факторе, који на то утичу и оне који то спречавају - Самостално анализира и упоређује положај Срба ван Србије у овом периоду (национални, верски, социјални, политички положај...) -Зна да разграничи појам политичког и правога народа - на примерима политике Мађара и Хрвата у 2/2 XIX (Аустро-Угарска-1867, Хрватско-Угарска нагодба - 1873.) - Зна да објасни значај појединих начина којима се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...)	-Уочава и објашњава развој културних институција као превенцију асимилације једног народа и повезује са стањем у култури данас у нашој држави (употреба ћирилице, утицај СПЦ, језик у медијима и у колоквијалном говору)

Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу (простор, становништво, правни положај Босне и Херцеговине, управа Бењамина Калаја, Анексија и Анексиона криза; друштво, привреда, култура, образовање; положај цркве; политички живот-политичке странке; омладински покрет и Млада Босна, међунационални и међуверски односи;	- Зна да објасни појам анексије и када је била анексија БиХ од стране А-У -Зна ко су: Алекса Шантић, Јован Дучић -Самостално показује на карти где се налазе Босна и Херцеговина, а уз помоћ наставника: Сарајево, Мостар и Бања Лука - Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у БиХ под управом Бењамина Калаја (стварање Бошњака, укидање ћирилице, српске историје, уместо правог инсистирање на политичком Бошњачком народу)	-Самостално на карти показује наведене одреднице -Описује узроке окупације БиХ на Берлинском конгресу и Анексије БиХ 1908 - Зна кључне податке о организацији Млада Босна (пример тајне организације)	-Зна да опише управу Бењамина Калаја у БиХ са акцентом на денационализацији БиХ (досељавање мултиетничког становништва, стварању Бошњачке нације, поништавања Срба, ћирилице, српске историје, упоређује његов став према Србима док је био аташе у Србији и сада када је администратор у БиХ...)	- Самостално повезује и описује процес ширења А-У на Балкану са окупацијом БиХ, денационализаторском политиком управе Бењамина Калаја, као и Анексију БиХ, Царински рат са Србијом -Препознаје елементе А-У ског управљања у БиХ са краја XIX века са савременом ситуацијом у БиХ (стварање Бошњака, покушаји стварања мултиетничког друштва, историје, међународна управа, форсирање католичанства и ислама-разлика, латинице у односу на ћирилицу...)
Срби у Османском царству (Косово, Метохија, Рашка област и Македонија-политичка, лична, имовинска обесправљеност Срба; културне, просветне и црквене прилике-значај Призренске богословије; утицај Србије; личности: Београд Раденковић, Петар Костић...)	-Зна да репродукује објашњење појмова: Стара Србија (Рашка област, Косово и Метохија, северна Македонија) и исламизација - Зна уз, помоћ наставника, да покаже Стару Србију -Зна да наведе име државе која је владала Старом Србијом на основу историјске карте	-Уме да опише положај Срба у овој Османском царству у 2/2 XIX и почетком XX века (национални, верски, политички, социјални, културни) -Зна самостално да покаже Стару Србију -Зна на карти да покаже Призрен и Пећ	- Зна да опише положај СПЦ (значај Призренске богословије) у Османском царству	- Препознаје, уочава и повезује процес ширења Шиптара на Косову, као национални план, који се од Берлинског конгреса, уз помоћ великих сила, остварује и данас
Балкански ратови (узроци, поводи; супротности између балканских националних политика, Младотурска револуција, Балкански савез,	-Зна да именује најзначајније битке балканских ратова (Кумановска, Битољска, Брегалничка), -Зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна када су се одиграле ове битке -Зна када је створен Балкански	- Зна да исприча узроке, ток и последице Балканских ратова -Зна да наведе кључне последице (Србија добија Вардарску Македонију, заједничка граница са Црном Гором; стварање Албаније под притиском великих сила) -Зна самостално да покаже	-Самостално и целовито описује Балканске ратове (уз податке о Младотурској револуцији, слабљење Османског царства, продор Русије и Аустро-Угарске на Бакан, интереси балканских држава...) уз приказивање на карти тока и интересних сфера	- Уме самостално да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)

Први балкански рат-Кумановска и Битољска битка; територијалне промене; сукоби међу свезаницима и Други балкански рат-Брегалничка битка; Букурешки мир и нове границе на Балкану)	савез (1912) и ко у њега улази: (Србија, Црна Гора, Грчка, Бугарска) - Зна када су били Први (1912/1913) и Други (1913) балкански рат - Зна ко је Александар I Карађорђевић и зашто је значајан	наведене битке Балканских ратова и Скадар, као и границе балканских држава пре и после ових ратова - Зна да наведе узрок оба балканска рата	у балканским ратовима - Уме да на карти покаже границе балканских држава пре и после Балканских ратова	
---	---	--	---	--

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ – ВЕЛИКИ РАТ

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Свет у великом рату (Велике силе и њихови сукобљени интереси, узроци и повод, савезништва и фронтови; ратна хроника-преломноце рата;аспекти рата-технологија рата, губици и жртве, водеће личности држава у сукобу)	-Зна да наведе узрок (борба за колоније) и повод (убиство Франца Фердинанда 28. јуна 1914. у Сарајеву) Првог светског рата, као и његово време трајања (1914 -1918) -Зна да наведе имена војно-политичких савеза (Централне силе и Антанта) и њихове чланице -Зна да именује фронтове и уз помоћ наставника их покаже на карти -Зна да именује нова оружја, која су се појавила (тенк, авион, бојни отров, подморница) -Зна да наведе ко је победник, а ко губитник Првог св. рата -Зна да се Први св. рат завршио Париским мировним уговором (Версајски мир) и зна да је на политику Европе велики утицај извршио председник САД Вудро Вилсон -Зна ко су Франц Јозеф,	-Разликује узрок и повод као појмове и узрок и повод Првог светског рата -Именује велике силе и дефинише њихове интересе у Првом св. рату -Зна да именује најважније битке Првог св.рата -Зна да издвоји прекретнице у рату и зна зашто су ти догађаји тако окарактерисани (прелазак Италије на страну Антанта, излазак Русије из рата; улазак САД у рат (1917)) - Зна да самостално на карти Европе покаже фронтове у Првом светском рату -Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице Првог св. рата - Уме да покаже на карти фронтове и битке и упореди их по њиховом геостратешком значају, уз помоћ наставника	-Зна ко су: Филип Петен, Франц Фердинанд -Зна самостално да опише последице Првог св.рата и да их покаже на карти -Целовито објашњава Први светски рат (узрок, повод, ток, последице, хронолошким редом и течно) уз показивање на карти -Зна да опише ток рата-кључне битке (кад су биле, њихов значај): Марна, Галипоље, Сом, Верден, Литланд,	-Уме да анализира табелу поражених земаља Првог св. рата и услова уговора који су им наметнути Версајском мировном конференцијом -Уме да упореди геостратешки положај Централних сила и Антанта на почетку, као и како се тај положај мењао током рата -Уме да процени значај револуција у Русији са освртом на њену позицију у Европи током рата, као и паралелно са тим улазак и утицај САД

	Гаврило Принцип			
Човек у рату-лично и колективно искуство (живот у позадини и на фронту, рат и култура-уметничко виђење рата; рат као поништавање цивилизацијских вредности; лични доживљај рата)	- Изражава свој став (бар један) о Првом светском рату (процењује узроке и последице; праведност-неправедност; жртве; живот током рата...)	-Процењује зашто неко из рата извлачи корист и ко је то ко највише страда - Процењује и даје мишљење о последицама рата на микро (лично људски доживљај) и макро (државном и међудржавном) нивоу	- Уме да дефинише угао гледања једног и другог савеза на рат, као и то какве је последице рат имао и на једне и на друге	- Уме да објасни на примеру Првог св.рата зашто је рат стање поништавања цивилизацијских вредности
Србија у Првом светском рату 1914. (Одбрана отаџбине-Церска и Колубарска битка, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Арчибалд Рајс...)	-Зна ко су: Гаврило Принцип, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Никола Пашић, Петар I и Александар Карађорђевић -Именује главне битке 1914: Церска и Колубарска и зна кључне податке о њима (ко се бори, када, значај, српске војсковође) и зна да их покаже на карти - Зна од када до када траје Први св. рат у Србији (1914-1918)	-Зна ко су: Оскар фон Поћорек, Август фон Мекензен, Милунка Савић, Драгутин Димитријевић Апис, Надежда Петровић, Петар Бојовић, Арчибалд Рајс - Описује Церску и Колубарску битку (време, ток, последице, војсковође) -Уме да повеже улогу Србије са поводом за рат (атентат Г. Принципа на Ф. Фердинанда)	- Зна да анализира битке са геостратешког, демографског, националног и родољубивог становишта -Описује поступке Аустро-Угарске војске у окупираној Мачви	-Уме да да свој аргументован суд о Сарајевском атентату, ултиматуму Аустро-Угарске -Уме да просуди у чему је значај српских победа 1914, за положај сила Антанте, као и за Србију саму
Србија у Првом светском рату 1915-1918. (Глад и епидемије; одбрана Београда, повлачење кроз Србију и преко Албаније, Мојковачка битка, Солунски фронт, живот у окупираној Србији-окупација и избеглиштво, , пљачка, репресија и	-Именује српске главне војсковође, као и српске владаре у овом периоду -Именује главне битке, токове рата 1915-1918.: повлачење преко Албаније, Кајмакчалан, пробој Солунског фронта и ослобођење Србије -Зна шта је Плава гробница -Зна да објасни појам окупација, епидемија, терор (злочини 1914-1918), избеглиштво -Зна на карти, уз помоћ	-Зна када је била и у чему је значај Мојковачке битке -Уме, уз помоћ наставника, да опише у Топлички устанак - Описује поступке окупатора у Србији 1916-1918. -Зна да опише пробој Солунског фронта и ослобођење Србије (правац, и време) -На карти самостално уме да покаже места великих битака (Цер, правце кретања војски у Колубарској бици,	- Зна ко је мајор Д. Гавриловић - Зна да наведе главни узрок и последице Првог св. рата за Србију (58,5% мушког ст. од 18-35г. и изгубљена укупно 1/3 становништва, пљачка, денационализација...) -Уме да уочи, издвоји и опише допринос Србије победи Антанте у Првом св. рату - уме да опише Макензенову офанзиву	-Уме да повеже и објасни утицај великих сила и њихове интересе на војно-политичку ситуацију у Србији током 1914/1915 и 1915-1918. године (Италија, Русија, Енглеска, Француска, Аустро-Угарска, Бугарска)

отпор, Топлички устанак; живот у избеглиштву; Солунски фронт и ослобођење, допринос победи; личности. Петар Бојовић, Јанко Вукотић, мајор Гавриловић, Милутин Бојић...)	наставника, да покаже: Цер, Дрину, Солунски фронт, Кајмакчалан, прелазак преко Албаније, Крф и Видо, Солун	Мојковачка битка, повлачење српске војске, Крф, Видо, Солун, Солунски фронт, Кајмакчалан, Битољ) историјским изворима		
---	--	---	--	--

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Ивана Николић Радуловић, Ана Стојановић, Никола Поповић

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: "Сл. гласник РС", бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор - Учесталост јављања и распоред јављања по месецима.	Свакодневно бележење током године Пресек стања по класификацион ом периоду
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање - Писане провере - Ученици дају самопроцену оцено	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Бодовање: 20-40%-2 40-60%-3 60-80%-4 80-100%-5	По потреби, бар једном у полугодишту Три пута током оба полугодишта.
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године.
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- - Групни рад (посматрање наставника, - излагање група, процена осталих ученика) - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) Прва три пара која ураде добијају +5 Остали који успешно ураде + Ометају друге и не раде задато.	По потреби По потреби

		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, иисказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноя, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноя, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта - Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	Пресек стања поклаификаци оним периодима.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

8. РАЗРЕД

Уводни час	-Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су главне личности у историји новог века и са почетка 20. века (име, титула, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове - Зна основну поделу историјских извора			
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ ИЗМЕЂУ ДВА РАТА				
Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Свет између два рата	ученик се присећа последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа економске кризе и настанка тоталитарних режим,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице;	ученик делимично разуме и уме да репродукује објашњава последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа економске кризе и настанка тоталитарних режим,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице	ученик скоро у потпуности и уз мању помоћ наставника уз примере објашњава последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа економске кризе и настанка тоталитарних режим,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице	ученик на креативан начин објашњава, критички повезује,анализира последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа и настанка тоталитарних режима,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице;

Револуције у Русији и Европи (друштвене, политичке и економске прилике у Русији уочи и у току Првог светског рата, Фебруарска револуција, Октобарска револуција и грађански рат, утицај Октобарске револуције на прилике у Европи, револуционарно врење и распад великих царстава; личности: цар Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Максим Горки, Џон Рид...) Историјски извори	- Зна ко је: цар Николај II Романов - Зна када је била Октобарска револуција и кључну последицу по ситуацију у Европи у Првом св. рату (Русија постаје социјалистичка република и излази из Првог светског рата) - Зна да наведе дефиницију грађанског рата и објасни појам диктатуре пролетеријата - Зна ко су бољшевици и шта значи диктатура пролетеријата - Зна да именује вођу револуције- Владимира Иљича Лењина - Уз помоћ белешки, ист. карте и убеника израђују ленту времена	- Уме да дефинише угао гледања једног и другог савеза на рат, као и то какве је последице рат имао и на једне и на друге - Зна да објасни, уз помоћ наставника узроке, ток и последице Фебруарске и Октобарске револуције у Русији - Уме да процени и образложи зашто је грађански рат најпогубнији за државу у којој се одвија - Зна како се зове Русија после Октобарске револуције - Зна да објасни самостално узроке, ток и последице Фебруарске и Октобарске револуције у Русији - Самостално, уме да изради самостално ленту времена, уз одређене корекције	- Изражава свој став (бар један) о Првом светском рату (процењује узроке и последице; праведност-неправедност; жртве; живот током рата...) - Уме да анализира међународну позицију Русије 1918. године, уз помоћ наставника (Русија иступа из рата 1917, не добија ратну одштету, губи део територије, становништва, диктатура пролетеријата, велике жртве, међународна интервенција) - Самостално израђују ленту времена без грешака - Процењује зашто неко из рата извлачи корист и ко је то ко највише страда	- Процењује и даје мишљење о последицама рата на микро (лично људски доживљај) и макро (државном и међудржавном) нивоу - Уме да објасни на примеру Првог св. рата зашто је рат стање поништавања цивилизацијских вредности - Процењује последице револуције у Русији (за различите слојеве становништва), промену друштвеног поретка и утицај на друге земље током рата и касније; смисао убиства читаве породице Романових зарад револуционарних идеја; грађански рат, као најтежи облик сукоба-последице: - Уме да процени интересе појединих друштвених група, народа, држава и изрази своје мишљење о тим интересима...-
Прилике у свету после Великог рата (биланс Првог светског рата – победници и поражени; Мировна конференција у Паризу; нова карта Европе и Света; Друштво народа; улога Вудро Вилсона)	- Зна да се Први св. рат завршио Мировном конференцијом у Паризу 1919/1920 и зна кључне одлуке на њој(1919-1935):- Немачка главни кривац за рат, нестала 4 царства (Немачко, Османско, Аустро-Угарска, Руско), настанак нових држава (Балтичке републике, Краљевина СХС, Чехословачка), Русија (СССР) - ствара се Друштво народа, ко су побеђени, а ко победници - Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже главне промене у Европи после Првог св. рата - Зна ко је Вудро Вилсон	- Уз помоћ наставника излаже Версајску мировну конференцију (када је била (1919-1920), ко одлучује, главне одлуке, последице, настанак Друштва народа, главне одлуке уговора са Немачком (1919)...) - Зна да опише Друштво народа (узрок настанка, време настанка(1919) - Самостално на карти показује промене у Европи после Првог св. рата, упоређује стање пре и после Првог св. рата	- Уме целовито да опише организацију Друштва народа (начин функционисања, ефикасност у решавању међународних проблема) - Уме да, уз помоћ наставника, анализира 14 тачака Вудро Вилсона, као и уговоре са пораженим земљама - Упореджује и извлачи закључке о Европи пре и после Првог светског рата на основу историјских карата	- Зна ко је Жорж Клеменсо - Самостално, целовито, хронолошки логично описује изграђени Версајски систем, са свим кључним карактеристикама света после Првог св. рата, уз показивање на карти - Уме да повеже настанак и деловање Друштва народа, са функцијом Уједињених нација (као почетак и развој система колективне безбедности)- вертикална повезаност - Уме самостално да анализира 14 тачака Вудро Вилсона као и уговоре са пораженим земљама - Упореджује и извлачи закључке о Европи после Првог светског рата и данас, на основу

				историјских карата
Економске, културне и друштвене прилике (велике економске кризе и њихове последице; свет у покрету-култура, наука, образовање; уметнички покрети; масовна забава, појава радија, телевизије, звучног филма,употреба вештачких материјала у индустрији; личности-Алберт Ајнштајн, Александар Флеминг, Томас Ман, Штефан Цвајг, Ернест Хемингвеј, Џон Голсворди, Михаил Шолохов, Чарли Чаплин,	-Зна ко је Френклин Делано Рузвелт -Зна да објасни појмове: Капиталистичка привреда; Социјалистичка привреда; Економска криза (депресија, рецесија) и економски развој, уз помоћ наставника - Зна да су се у овом периоду развили: радио, телевизија, неми и звучни филм , индустрија масовне забаве, музика, медији -Зна ко је Алберт Ајнштајн	- Зна, уз помоћ наставника, да објасни Велику економску кризу (узрок, време настанка и последице Велике економске кризе (1929-1933)) -Зна да су у овом периоду настали проналасци- Алберта Ајнштајна-теорија релативитета и 1928. пеницилин-Александра Флеминга -Уме, уз помоћ наставника, да протумачи шему Велике економске кризе и да на основу ње закључи о узроцима настанка и последицама (из Историје XX века)	- Уме самостално да протумачи шему Велике економске кризе и да на основу ње закључи о узроцима настанка и последицама, као и светској економској кризи данас	- Зна да је у овом периоду настао аналогни рачунар, почињу проучавања гена и развој генетике -Зна ко су: Милева Ајнштајн, Михаил Шолохов, Пабло Пикасо, Салвадор Дали, Штефан Цвајг, Марсел Пруст, Вирџинија Вулф, Бертолд Брехт, Франц Кафка, Сергеј Јесењин -Уме да упореди свет средином XIX и почетком XX века -Уме да, уз помоћ наставника, повеже велику економску кризу са појмом инфлације, као и главне њене карактеристике са ситуацијом у нашој земљи 1993.године или са светском кризом данас
Свет између демократије и тоталитаризма (либералне демократије-Француска, Велика Британија, САД; фашизам, националсоцијализам, милитаризам-Италија, Немачка, Јапан; комунизам-Совјетски Савез; личности-Френклин Рузвелт, Томаш Масарик, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Висарионович Стаљин...)	-Зна да нацизам, комунизам; - Уме да препозна и повеже државу и идеологију, која се у њој у овом периоду именује и разликује: фашизам, развија, као и тип државе која прати одређену идеологију: Фашизам (фашистичка) - Италија; Нацизам (нацистичка)-Немачка; комунизам (социјалистичка-комунистичка) – СССР; милитаризам –Јапан -Зна водеће људе наведених идеологија: Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, Јосиф Висарионович Стаљин -Повезује назив „Дуче“ уз Мусолинија, а Фирер уз Хитлера -Зна да наведе основне карактеристике фашизма: националсоцијализам,	-Зна да опише, уз помоћ наставника, узрок и простор настанка: фашизма (Италија, Мусолини-„Вођа“ Дуче-1922), нацизма (Немачка, Хитлер 1933), стаљинизма (СССР, 1924, Стаљин, Троцки, Коминтерна) -Зна да објасни појам диктатура, тоталитарна власт, фашистичка диктатура уз помоћ наставника -Зна тумачење појма милитаризам и где се у овом периоду јавља (у Јапану), уз помоћ наставника -Зна ко је Лав Троцки	- Зна да објасни основне карактеристике фашизма (расизам, антисемитизам, етнографско-географска теорија, национализам)	-Прави упоредну табелу следећих држава: Немачке, Италије, Француске, Енглеске, САД, СССР по категоријама политички систем, економија, друштво, наука, култура, вођа, партија на власти...да их опише, упореди -Зна да објасни разлику између аграрних и високо индустријализованих земаља (друштва) и на који начин једне и друге траже излазе из економских криза у које су западале у међуратном периоду

	антисемитизам, диктатура, уз помоћ наставника			
Искорак ка Југославији (југословенска идеја, државни програми и концепти-Нишка, Крфска, Мајска, Женевска декларација; чиниоци југословенског уједињења-српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће; међународно окружење; завршне војне операције-досезање до граница нове државе; личности регент Александар Карађорђевић, Никола Пашић, Франо Супило, Анте Трумбић...)	-Зна датум стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1.12.1918.) -Зна да именује декларације, којима је створена Краљевина СХС: Нишку, Крфску -На карти, уз помоћ наставника, показује границе Краљевине СХС -Зна да прочита информације из мапе ума Стварање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, коју је израдио наставник -Зна ко је Никола Пашић	- Зна да именује чиниоце југословенског уједињења (Српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће) -Зна ко је Анте Трумбић -Зна уз помоћ наставника да попуни празну мапу ума, са датим појмовима, које треба да повеже по хијерархији и структури лекције Стварање Краљевине СХС	- На карти, самостално, показује границе Краљевине СХС и опише њено међународно окружење - Уме да упореди државни програм Илије Гарашанина „Начертаније“ са југословенским програмом	-Зна да опише настанак и развој југословенске идеје -Зна да опише политичку позицију сваког од чиниоца уједињења, то јест њихове интересе по питању заједничке државе -Уме да изнесе лични аргументован став о два српска национална програма: Илије Гарашанина и југословенском програму - Зна самостално да попуни празну мапу ума, са датим појмовима, које треба да повеже по хијерархији и структури лекције Стварање Краљевине СХС
Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца 1918-1929. године (простор, друштво и окружење; конституисање државе и међународно признање; Видовдански устав, југословенски парламентаризам - политичке странке, избори и изборне борбе; економске прилике; национално и верско питање; питање демократије; личности- краљ Александар Карађорђевић, Никола Пашић, Љуба Давидовић, Светозар	- Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже границе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца -Зна шта је то КПЈ и какав је био њен положај у Краљевини СХС/ Југославији - Зна шта је Уставотворна скупштина (Конституанта) и повезује пример са доношењем Видовданског устава (28.јун 1921) - Зна да наведе имена главних странака у Краљевини СХС - Зна да прочита једноставне информације из табеле изборних резултата из 1920.године -Именује владара и династију која влада Краљевином СХС	-Зна самостално да покаже границе Краљевине СХС и њене суседе -Зна да именује главне странке у Краљевини СХС, као и њихове кључне карактеристике: Народна радикална странка, Југословенска демократска странка (1919), Хрватска републиканска сељачка странка, а од 1925-ХСС Хрватска сељачка странка; Словенска људска странка (СЛС); Југословенска муслиманска организација (ЈМО) - Зна да објасни атентат у Народној скупштини 1928. и његове узроке и последице (Пуниша Рачић, посланик радикала, убио представнике	- Зна главне карактеристике Устава из 1921: Једнодомни парламент 1921, уставна парламентарна монархија, на челу са династијом Карађорђевић... уз ставове појединих странака и народа у држави о њему. - Зна да самостално опише крњи парламентаризам у Краљевини СХС до увођења Шестојануарске диктатуре -Зна да из табеле изборних резултата за Уставотворну скупштину, из 1920.године, самостално уочи и извуче закључке о: односу и утицају појединих партија, односу нација једних према другима; да зна да објасни успех КПЈ на првим изборима -Зна ко су Мехмед Спахо,	- Уме да самостално анализира међународну позицију Краљевине СХС у овом периоду (Мала Антанта, Француска, СССР, Аустрија, Мађарска, Италија..) уз показивање на карти -Зна да објасни појам компромисно југословенство и његове манифестације (један народ-три имена, назив државе, имена синова краља Александра, подела територије на округе, грб, химна...)

Прибићевић, Стјепан Радић)		ХСС-а Стјепана Радића и после тога заведена Диктатура) - Зна да у главним цртама опише парламентаризам у Краљевини до Шестојануарске диктатуре: (наведе главне странке, шта је то устав, име и када је донет, шта је монархија и надлежности владара (монарха из династије Карађорђевић) по Видовданском уставу) -Зна ко су: Антон Корошец, Стојан Протић, Анте Трумбић, Љуба Давидовић -Зна да из табеле изборних резултата за Уставотворну скупштину, из 1920.године, уочи, уз помоћ наставника, и извуче закључке о: односу и утицају појединих партија, односу нација једних према другима; да зна да објасни успех КПЈ на првим изборима	Пуниша Рачић, Стјепан Радић	
Југославија 1929-1939.године (Лични режим краља Александра-Шестојануарска диктатура, основне карактеристике; међународни чиниоци; идеологија интегралног југословенства; Устав из 1931; оживљавање политичког живота; атентат у Марсеју; влада Милана Стојадиновића;- унутрашња и спољна политика; личности: кнез Павле Карађорђевић, Милан	-Зна да наведе, уз помоћ наставника, основне чињенице везане за Шестојануарску диктатуру (6.1.1929., зашто је и како уведена, промена назива државе, подела на бановине...) -Зна уз помоћ наставника да прочита и покаже на карти бановине Краљевине Југославије - Зна да наведе дефиницију појма диктатура - Зна основне чињенице везане за Марсејски атентат (када?1934. када су убијени ко? краљ Александар и Луј Барту као и последице овог догађаја)	- Зна, уз помоћ наставника, да опише Шестојануарску диктатуру, њене кључне карактеристике (време, узрок, циљ, снаге које је подржавају, доношење, 6.1.1929, политика интегралног југословенства, промена назива државе, подела на бановине, Устав 1931, атентат на краља Александра) -Зна да примени појам диктатура на примеру Југославије из 1929.године -Зна да наведе основне карактеристике државне политике у време Милана Стојадиновића, уз помоћ наставника -Зна да уз минималну помоћ	-Зна ко су Милан Стојадиновић, Влатко Мачек, Павле Карађорђевић -Зна главне карактеристике и значај Устава 1931 - Зна да именује чланове династије Карађорђевић, који владају државом у међуратном периоду и зна редослед њихове владавине -Петар I Карађорђевић (1904-1921) - Александар I Карађорђевић, регент (1914-1921), краљ (1921-1934) -принц Павле Карађорђевић, намесник (1934-1941) -Петар II Карађорђевић, краљ (1941-1945)	-Зна самостално да опише Шестојануарску диктатуру, њене кључне карактеристике (узрок, циљ, снаге које је подржавају, доношење, 6.1.1929, политика интегралног југословенства, промена назива државе, подела на бановине, Устав 1931, атентат на краља Александра) - Зна да објасни појам интегрално југословенство и да га повеже (нађе примере) са потезима краља Александра у Шестојануарској диктатури -Зна ко су: Луј Барту, Павле Радић, Буро Басаричек, Пуниша Рачић, Мехмед Спахо, -Зна да самостално, критички, течно, хронолошки јасно, опише стање у Југославији 1929-1939

Стојадиновић, Влатко Мачек...)		наставника опише карактеристике владавине Милана Стојадиновића (заокруживање унутрашње и спољашње Хрвата, Конкордатска криза, економско окретање ка Немачкој и Италији)	-Зна којој бановини је припадао Нови Сад -Зна основне карактеристике Југословенске радикалне заједнице (ЈРЗ) -Зна ко је Драгиша Цветковић	-Зна да опише међународну ситуацију у Европи са фокусом, како су тадашње прилике или неприлике утицале на Краљевину Југославију
Југословенски културни простор (културни узлет, сарадња и прожимања; универзитет и наука; уметнички покрети, хуманитарне и спортске организације, личности- Милутин Миланковић, Никола Тесла, Михајло Пупин, Бранислав Нушић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милош Црњански,)	-Зна ко су: Милутин Миланковић, Бранислав Нушић, Милош Црњански, Никола Тесла, Исидора Секулић, Слободан Јовановић, Десанка Максимовић, Маихаило Петровић Алас, Стојан Новаковић, Алекса Шантић, Јован Дучић и зашто су значајни -Именује признате верске конфесије: Хришћанство:Православље (СПЦ), Римокатоличку цркву, Протестантску цркву, Исламску и Јеврејску верску заједницу - Зна да повеже верске објекте са конфесијом	-Зна ко су Михаило Пупин, Милан Ракић, Јован Цвијић, Ксенија Атанасијевић -Зна да наведе области у којима смо имали изузетне успехе, као и три дела по избору	-Зна да опише културне домете у Југославији у међуратном периоду -Зна да одржи кратко предавање о изабраној личности (пано, ППТ...) -Уочава на примерима (слике, фотографије) примере традиционалног и модерног	-Зна ко су: Паја Јовановић, Мирослав Крлежа, Урош Предић, Растко Петровић, Марко Ристић, Бранислав Петронијевић, Иван Мештровић -Даје свој аргументован суд о култури у свету и Југославији у међуратном периоду - Упореджује српско друштво међуратног периода са данашњим
Изазови новог рата (Свет на путу ка новом рату - Далеки исток, интервенција у Етиопији, грађански рат у Шпанији; рушење поретка-криза Друштва народа; Аншлус, Минхенски споразум; окупација Албаније, пакт Рибентроп-Молотов; преуређење Југославије 1939; стварање бановине Хрватске, влада Цветковић-Мачек, промена међународне	-Зна ко су Франциско Франко, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, Јосиф Стаљин - зна кад је био шпански грађански рат и исход - зна које државе у овом периоду желе нову поделу света - зна кад је и зашто створена Бановина Хрватска	- Зна основне карактеристике и када је био Шпански грађански рат (1936-1939) уз помоћ наставника -Зна да опише спољну политику Југославије у време Милана Стојадиновића, уз помоћ наставника -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже промене у Европи пред Други св. рат - Зна ко је Невил Чемберлен -Уме да опише своја осећања при посматрању „Гернике“, Пабла Пикаса	- Зна да опише процес ширења утицаја Италије и Немачке у предратном периоду, став Француске, Британије (Минхенски споразум) и СССР-а (пакт Рибентроп – Молотов) према томе -Зна основне чињенице везане за јачање утицаја Италије (рат у Етиопији и криза Друштва народа) и Немачке (аншлус Аустрије-припајање Аустрије Немачкој-1938. и Минхенски споразум-1938.), као и њихово учешће у грађанском рату у Шпанији -Зна да наведе основне чињенице о међународној и	- Целовито, критички објашњава ситуацију у Европи и свету од 1935-1939.године, процењујући интересне сфере великих сила (Немачке, Италије, Енглеске, Француске, САД, СССР, Јапана) - Уме да опише позицију (унутрашњополитичку и спољнополитичку) Југославије у овом периоду, уз показивање на карти описаних појава и процеса -Зна ко су Франциско Франко и Пабло Пикасо - Зна на карти, самостално, да покаже промене у Европи пред Други св. рат

позиције Југославије и пораст сепаратизма; отварање српског питања-Српски културни клуб;)			унутрашњополитичкој позицији Југославије од 1939-1941.г (преуређење, отварање српског питања, сепаратизам., окружење земаља чланица Тројног пакта...) -Зна да опише узроке формирања владе Цветковић-Мачек и последице њеног деловања	
---	--	--	--	--

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Други светски рат	ако се ученик присећа узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво,	ученик ако делимично разуме и уме да репродукује узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво	ученик скоро у потпуности и уз мању помоћ наставника уз примере објашњава узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво	ученик на креативан начина објашњава, критички повезује,анализира узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво,
Доминација сила осовине и преломне године 1939-1941-1943 (узроци и поводи; зарађене стране;савезништва; напад на Пољску и њена подела; совјетско-фински рат, рат на Западу 1940-те године-пад Француске, битка за Британију; ратне операције на Балкану; напад на СССР и	-Зна главне хронолошке одреднице Другог св. рата: напад на Пољску (1.септембар 1939.), трајање Другог св. рата (1.9.1939-2.9.1945) и време трајања Источног фронта (1941-1945)-повезује са нападом Немачке на СССР -Зна да наведе називе савеза сукобљених у рату (Тројни пакт и Антифашистичка коалиција), ко су њихови чланови, као и да их покаже на карти, уз помоћ наставника - Зна када је САД ушла у	- Зна , уз помоћ наставника, да опише и покаже на карти ток Другог св. рата 1939-1941: (Напад на Пољску, освајање Данске, Норвешке, земаља Бенелукса, капитулација Француске (јун 1940); Битка за Британију 1940.; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941-само напоменути), Барбароса-напад на СССР, као и напад Јапана напад на Перл Харбур (децембар 1941)) -Зна, уз помоћ наставника, да	-Зна да опише односе Немачке и СССР-а од (1939-1943) (споразума Рибентроп-Молотов, преко заједничког напада на Пољску, преко плана „Барбароса“- и напада Немачке на СССР (22.јун 1941), отварања Источног фронта, плана Немаца да стигну до нафте и везе са средњим истоком, до битке за Москву-када су Немци заустављени; Стаљинградска битка (1942/1943) и опсаде Лењинграда (1941-1944))	-Зна самостално да целовито опише и покаже на карти Други св. рат 1939-1941 (Напад на Пољску, освајање Данске, Норвешке, земаља Бенелукса,капитулација Француске (јун 1940),; Битка за Британију 1940.; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941), Барбароса-напад на СССР, као и напад Јапана напад на Перл Харбур (децембар 1941);)

отварање Источног фронта; оде веропског ка светском рату- Афрички фронт, рат на Пацифику и улазак САД у рат; преломне битке: битка за Москву, опсада Лењинграда, Стаљинградска битка, битка код Ел Аламејна)	Други св рат -Зна дефиницију заробљеничког, сабирног и концентрационог логора	описе ратне операције у ратној 1942-ој уз показивање на карти: битка код Ел Аламејна и Стаљинграда -Зна ко је:Видкун Квислинг и зашто је важан (шта симболизује)	- Зна самостално да описе ратне операције у ратној 1942-ој уз показивање на карти: битка код Ел Аламејна и Стаљинграда	
Победа Антифашистичке коалиције (пад Италије, искрцавање у Нормандију, крај рата у Европи и на Далеком истоку- капитулација Немачке и Јапана; изграђивање новог поретка-од Атланске повеље до Потсдамске конференције; личности-Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Висарионович Стаљин, Шарл де Гол, маршал Жуков, генерал Монтгомери, генерал Ајзенхауер, фелдмаршал Ромел...)	- Зна да наведе време када су капитулирали Италија (1943) и Немачка - Дан победе против фашизма (9.мај 1945)- данас Дан Европе и Јапан (2.9.1945)-крај рата -Зна ко су Винстон Черчил, Френклин Рузвелт, Јосиф Висарионович Стаљин-Велика тројица -Зна где су били и када састанци велике тројице у Другом светском рату (Техеранска конференција, 1943) - зна кад и где су бачене атомске бомбе	- Зна, уз помоћ наставника, да описе у главним цртама војне операције ратне 1943-1945: (инвазија на Сицилију; операција „Оверлорд“-јун 1944-отварање другог фронта у Европи; ослобођење Лењинграда; продор Црвене армије у Источној Европи; капитулација Италије, Немачке, Јапана; коришћење атомске бомбе) и да их, уз помоћ наставника, покаже на карти -Зна да наведе где је други фронт отворен у Европи и да га покаже на карти (искрцавањем савезника на Нормандију 6.6. 1944.) - Зна ко је Шарл де Гол	- Описује, уз помоћ наставника, дипломатске активности велике тројице и дефинише интересе великих сила (пре свега Антифашистичке коалиције, као победника у овом рату- „Кримски систем“ (Јалта) (1945-1989))	- Целовито, течно, јасно, хронолошки логично и тачно, описује ратне 1943-1945: од војних операција, до преговора између великих сила уз показивање на карти : (уз предходно додати битку за Берлин (мај 1945) и подела Немачке, - Зна ко су Двајт Ајзенхауер, Георгиј Константинович Жуков, Хајнрих Химлер, Јозеф Гебелс, фелдмаршал Ервин Ромел

Последице рата (људски и материјални губици; технологија смрти-логори смрти, геноцид, холокауст, модерна војна технологија-употреба атомског оружја; живот у рату; рат и култура-уметничко виђење рата; рат као поништавање цивилизацијских вредности, лични доживљај рата)	- Зна да објасни појмове: геноцид: (систематско и планско истребљење становништва (друга раса, вера, етничка група); Културни геноцид; Концентрациони логор; Холокауст -Зна да наведе нова оружја која су се употребљавала у рату: (атомска бомба, носачи авиона, оружја за масовно уништавање људи, вишецевни бацачи, десант...) -На примеру слика (ист.извора) (бомбардованог Београда, Дрездена, Хирошиме и Нагасакија) препознаје рат као зло против човечности за људе и на једној и на другој страни -Зна да наведе основне последице II св.рата -Зна да наведе по избору један логор ван Југославије, а Јасеновац-обавезно -Зна датум бацања атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки (6. и 9. август 1945)	-Зна да наведе и покаже на карти следеће концентрационе логоре - Мајданек, Треблинка, Матхаузен, Дахау, Јасеновац, Аушвиц, Стара и Нова Градишка, Старо Сајмиште, Јастребарско, Бањица -Зна да, уз помоћ наставника, попуни дату упоредну табелу Првог и Другог светског рата (вежба) -Уме да одржи кратко предавање на теме нпр: Живот људи у гетоу; у опсађеном Лењинграду; у Маутхаузену; Аушвицу; страдање Хирошиме и Нагасакија	-Зна да самостално попуни дату упоредну табелу Првог и Другог светског рата (вежба) -Уме самостално да уради ППТ или пано на тему нпр. Други светски рат; чувене битке Другог светског рата; Главнокомандујући војски у Другом светском рату; последице (биланс) Другог светског рата...	- Уме да упоређивањем података о Првом и Другом св.рату извлачи закључке (кроз примере: рат као поништавање цивилизацијских вредности, нова оружја-већа смртност цивила; логори смрти, као нова, стравична појава савремене цивилизације; победници и побеђени (подела Немчке, сукоб САД и СССР...), утицај великих сила, праведност-неправедност ратних циљева) - Уме да опише свој лични доживљај холокауста, на основу ист. извора или нпр. разлога за бацање атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки или бомбардовање српских градова 1944-те године, бомбардовање уопште
Априлски рат и последице пораза (од дипломатског и војног притиска до рата; -приступање Тројном пакту; војни пуч и демонстрације;	- Зна да наведе време трајања рата у Југославији (6.4.1941-15.5.1945) - Зна како и када смо поражени од стране Тројног савеза (у Априлском рату (6-18.4.1941), бомбардовање Београда,	-Зна да, уз помоћ наставника, опише ток Мартовских демонстрација, Априлског рата;; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941), бомбардовање Београда, спаљивање Народне	- Зна ко су: Димитрије Љотић (вођа „Збора“), Боровоје Мирковић -Зна самостално на карти да покаже окупациону расподелу Југославије, НДХ, Ужичку републику...	-Целовито, хронолошки повезано, течно, узрочно-последично зна да исприча о судбини Југославије током 1941. уз показивање реченог на карти и повезивање ратних дешавања на Балкану са ствеким токовима

влада Душана Симовића; ток рата- од бомбардовања Београда до војне капитулације; влада и монарх у избеглиштву; подела Југославије; успостављање окупационих система и колаборационистички х режима; терор и репресија; НДХ- геноцидна творевина)	спаљена је Народна библиотека уз помоћ наставника - Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже окупациону поделу Југославије 1941 - Зна када и где је створена Независна држава Хрватска- НДХ (1941-1945)-, Ко је њоме владао (колаборационистичке снаге- усташе) и каква је та држава била по својој суштини (геноцидна творевина према Србима, Ромима и Јеврејима)	библиотеке; распад југословенске војске; Југословенска влада у избеглиштву) -Зна да, уз помоћ наставника, опише Немачку окупациону власт у Србији 1941), зна да опише слабости југословенске војске и зна да објасни појам капитулације на примеру Југославије у Априлском рату,	-Зна да опише начин како је одбачен Тројни пакт то јест зашто су организоване Мартовске демонстрације (демонстрацијама 25-27.март 1941 и војним пучом)	рата - Целовито, хронолошки повезано, течно, узрочно-последично зна да исприча о судбини Србије током 1941. уз показивање реченог на карти - Зна самостално на карти да покаже окупациону расподелу Југославије и анализира је са становишта начина расподеле Југославије, интереса околних држава у тој расподели, позицију српског народа у расподели...
Отпор, устанак и грађански рат (комунисти и револуционарна перспектива; антиокупаторске снаге грађанства, устанак. Егзистенцијални, идеолошки, националослободилачки мотиви; супарнички покрети отпора- различите стратегије националне политике; грађански рат, југословенско ратиште 1941/1942; - носиоци терора и геноцида;)	- Зна да именује два покрета отпора против окупатора: Југословенска војска у отаџбини (Драгољуб Михаиловић) и Народноослободилачка војска (Јосип Броз Тито) - Зна да наведе главне сличности и разлике између ова два покрета отпора, уз помоћ наставника; ко су вође, идеологија покрета, ко је победио на крају рата -Зна да на фотографијама препозна: Дражу Михаиловића и Јосипа Броза Тита	- Зна да самостално опише Немачку окупациону власт у Србији 1941. (формирање Владе народног спаса; одмазде по Србији у јесен 1941; наредбу Немаца (о стрељању 100 Срба за једног убијеног и 50 за једног рањеног Немаца, Ужичка република, битка на Кадињачи) -Уме, уз помоћ наставника, да попуни, упоредну табелу четничког и партизанског покрета на основу текста у књизи и пореди: време настанка покрета, идеолошку основу, националну и верску политику, будуће виђење државе, војну организацију, сарадњу са окупатором... Уме да да лично виђење и тумачење потерница, које су Немци издали за Дражом и Титом - Израђује, уз помоћ наставника, семинарски рад: Упоредне биографије	-Израђује самостално семинарски рад: Упоредне биографије Драгољуба Михаиловића и Јосипа Броза Тита - Уме да издвоји сличности и разлике ова два покрета (четничког и партизанског покрета) на основу упоредне табеле	-Уме самостално да попуни упоредну табелу четничког и партизанског покрета на основу текста у књизи и пореди: време настанка покрета, идеолошку основу, националну и верску политику, будуће виђење државе, војну организацију, сарадњу са окупатором... - Ума да аргументовано, јасно и прецизно бране своје ставове и критикују супротстављене ставове у форми дебате (четници-партизани)

		Драгољуба Михаиловића и Јосипа Броза Тита		
Југословенско ратиште и завршна фаза рата 1943-1945 (АВНОЈ и стварање југословенске федерације-недовршена институционализација ; велике силе и југословенско ратиште - британска политика компромиса и борба за међународно признање нове Југославије; обрачун са противницима револуције; преломне битке на југословенском ратишту-Неретва, Сутјеска, Београдска операција, Сремски фронт и завршне операције за ослобођење земље)	- Зна да објасни шта је АВНОЈ и када су били Прво (1942) и Друго (1943) заседање АВНОЈа -Зна хронолошки редослед кључних војних операција 1943-1945 (Козара, Неретва, Сутјеска, Београдска операција, Сремски фронт и завршне операције за ослобођење земље (1944-1945) - зна кад је била Техеранска конференција и ко на њој учествује	-Зна, уз помоћ наставника, да опише ратне 1943-1945 године, (са нагласком на војним операцијама-Вајс I /II (1942/1943); Шварц I /II (1943); Београдска операција (октобар 1944); као и преговорима: Тито-Шубашић (Вис и Београд), 1944 и притисак Енглеца на краља Петра II да призна Тита за главнокомандујућег антифашистичких снага у Југославији.; савезничко бомбардовање српских градова, улазак Црвене армије у Србију; ослобођење Београда; Сремски фронт) и да покаже на карти -Зна, уз помоћ наставника, да наведе основне потезе Ј.Б. Тита и комуниста (партизана) у овом периоду како у борби против Немаца тако и у освајању власти у Југославији (подршка Британаца на Техеранској конференцији; подршка комунистичког СССР-а, пристанак краља Петра II да именује Тита за главнокомандујућег свих антифашистичких снага у земљи)	Зна самостално да опише ратне 1943-1945 године, (са нагласком на војним операцијама-Вајс I /II (1942/1943); Шварц I /II (1943); Београдска операција (октобар 1944); као и преговорима: Тито-Шубашић (Вис и Београд), 1944 и притисак Енглеца на краља Петра II да призна Тита за главнокомандујућег антифашистичких снага у Југославији, - Уме да дискутује, аргументовано о позицији четника и партизана при крају рата (ко су непријатељи фашиста, револуције, народа, позиција и утицај Енглеца, СССР-а и Црвене армије...) -Зна да наведе прве органе власти будуће комунистичке Југославије (НОО, НКОЈ-Национални комитет ослобођења Југославије, као и како је текао обрачун са противницима револуције) - уме да објасни значај Техеранске конференције на развој дешавања на југословенском ратишту	-Зна самостално да опише ратне 1943-1945 године и да их покаже на карти -Уме целовито и аргументовано да објасни долазак Тита и КПЈ на власт у Југославији: користећи стечена знања, као и знања о споразумима: Стаљин-Тито 1944. и Черчил-Тито 1944. -Зна ко су: Коча Поповић, Пеко Дапчевић - Има лични и аргументовани став о проблематичним и отвореним питањима Другог св. рата: о „савезничком бомбардовању“ Србије и Црне Горе 1944-те, узроку и последицама, зашто се о томе ћутало после рата, зашто је створен Сремски фронт...
Последице рата у Југославији (људско страдање и ратна стварност)	-зна имена усташких логора у НДХ и са којим циљем су они основани - зна да наведе негативне последице рата - зна ко су били Тито, Дража Михаиловић, краљ Петар II	- уме да објасни појмове геноцид и холокауст - уме да опише ратну свакодневницу - зна да објасни појам етничко чишћење	- зна ко су били генерал Милан Недић, Анте Павелић, АлојзијеСтепинац - уме да образложи која су подручја највише страдала у одређеном периоду рата и од које војске	- уме да опише војни допринос југословенских народа у победи над фашизмом - зна да објасни демографске промене настале као последица рата

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
-----------------	---------	---------	---------	---------

Послератни свет и његове супротности (од ратног савезништва до хладног рата; нова карта света и нове поделе; хладни рат у Европи и Азији, блоковска подела, трка у наоружању; нова ратна жаришта, деколонизација и рађање трећег света; покрети еманципације-покрети за женска и мањинска права; антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа-освајање свемира, медији, популарна култура; пред новим изазовима-глобализација, тероризам, еколошки проблеми...)	-Зна да наведе основне карактеристике света после Другог св. рата: Хладни рат (1948-1989); Блоковска подела света: НАТО пакт (1949) и Варшавски уговор (1955); -Зна да наведе основне проналаске после Другог св. рата (пет по свом избору): клонирање, освајање космоса и информатичка револуција; -Зна да наведе дефиницију појма тероризам и на примерима из историје га препознаје -Зна ко су Мао Цедунг и Махатма Ганди, Владимир Путин - Зна да са карте прочита ко су чланови НАТО пакта, а ко Варшавског уговора	-Зна да објасни појмове: деколонизација, неоколонијализам -Зна да опише процес поделе Немачке 1945 и узроке настанка Берлинског зида (1961-1989) -Зна да наведе најпознатије терористичке нападе; атентат на Џона Кенедија (1963) и 11.септембар 2001. напад на САД? -Зна да објасни смисао организација: Савета безбедности, УНЕСКО-а и УНИЦЕФ-а -Зна да опише послератну трку у наоружању и њене последице -Зна да наведе примере за деколонизацију (Индија) и неоколонијализам, глобализацију, еколошке проблеме на земљи -Зна ко је Хари Труман - Зна узрок и смисао стварања Организације уједињених нација, 1945.-наставак Друштва народа (1919) и покушај обезбеђивања система колективне безбедности	-Зна да дефинише појмове и процесе: антиколонијализам и политику активне мирољубиве коегзистенције (Несврстане, које су углавном чиниле бивше колоније) и „разоружање“ у свету -Зна ко су Фидел Кастро, Че Гевара, Нил Армстронг -Зна да објасни појам „вето“, као и ко има то право у Савету безбедности (повезати са примером одлучивања поводом бомбардовања Србије 1999) -Самостално израђују ППТ о: научним достигнућима у 2/2 XX века; Музика и филм у 2/2 XX...	-Зна да објасни оружане сукобе који су избијали после Другог св. рата, а у 2/2 XX века су однели више живота него Други св.рат: примери Корејски рат (1950-1953): Вијетнамски рат (1961-1975) -Зна дефиницију појма тероризма и карактеристичне примере (код нас и у свету), као и ратове против терора ? (оружани сукоби који су избили у периоду после пада Берлинског зида-Авганистан, Ирак, Алкаида...)
Нова власт (проглашење републике, изградња новог друштвеног уређења; политичка и економска основа нове власти-хегемонија комуниста; репресија; међународни положај-	-Зна да наведе основне чињенице везане за Југословенску револуцију, уз помоћ наставника (1945, успостављање власти на челу са Јосипом Брозом Титом и КПЈ : 29.новембар 1945-проглашење Републике; победа на изборима уз велике	-Зна да наведе имена послератне Југославије -Зна да опише претварање приватне у државну, па у друштвену својину (Национализација; Откуп (1945-1955); Колективизација 1949.) -Зна да, уз помоћ наставника,	-Зна ко су: Гамал Абдел Насер, Цавахарлал Нехру, Милован Ђилас, Александар Ранковић - Зна да опише добре стране и слабости самоуправљања -Зна да опише обрачун са грађанском опозицијом крајем рата (убиства, губљење грађанских права, отпуштање	-Зна да самостално опише односе са СССР-ом после Другог св. рата, сукоб са ИБ-ом; обрачун унутар КПЈ-Голи оток -Уме целовито и критички да пранализира односе Југославије са Истоком и Западом у периоду од 1944-1956. -Уме критички да опише обрачун

ослонац на Совјетски Савез; обнова привреде и индустријализација; државна привреда и њене противуречности; сукоб Југославије и социјалистичких земаља-резолюција Информбироа, Голи оток; нова унутрашњополитичка и спољнopolитичка оријентација; самоуправљање-нова концепција друштвеног развоја и несврстаност-искорак ка Трећем свету; Југославија између истока и запада-од сарадње са западом до помирења са истоком; личности: Јосип Броз Тито, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Едвард Кардељ...	притиске, на почетку ослонац на СССР, а потом Сукоб са Информбироом (1948-1956)) - Зна да, уз помоћ наставника, опише послератни процес претварања приватне у државну својину, а потом у друштвену својину. -Зна да наведе поделу Југославије на 6 република и 5 народа и да их покаже на карти Југолавије - зна кад, где и зашто је основан Покрет несврстаних	опише односе са СССР-ом, после Другог св. рата, сукоб са ИБ-ом; обрачун унутар КПЈ-Голи оток - Зна да наведе промене државног система (Влада ДФЈ/ФНРЈ/СФРЈ), као и суштину једнопартијског система (1945-1990): КПЈ/СКЈ; СКОЈ Зна да опише главне карактеристике покрета Несврстаности (кад се јавља, оснивачи и зашто се јавља - Зна дефиницију Самоуправљања, када је успостављено (1953 - фабрике радницима) и Аграрне реформе (земља сељацима)	са посла, уништавање документације..	са „непријатељима револуције“, мере које су против њих предузимане; национализација у Југославији (1946. и 1948) и повеже је са последицама које имамо данас-наводни повраћај национализоване имовине
---	--	---	--------------------------------------	--

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Европске интеграције – од идеје до реализације (пад Берлинског зида-симболичан крај једног поретка; Европска унија, Савет Европе...)	-Зна да наведе када је Дан ЕУ (9-мај, да је химна „Ода радости“) и која је химна ЕУ - зна кад је пао Берлински зид - зна шта је ЕУ	-Зна да, уз помоћ наставника, наведе када је пао Берлински зид и које су његове најзначајније последице -Зна ко су:Никита Хрушчов, Борис Јељцин, Михаил Горбачов, Бил Клинтон, Џорџ Буш	-Зна самостално да повеже појаве и објасни их: Пад Берлинског зида и уједињење Немачке (1989) са распадом СССР-а, а тиме и Варшавског пакта, а тиме и демократске промене у Источној Европи -Зна да објасну суштину функционисања ЕУ, уз помоћ наставника - (слабе унутрашње границе, а јаке спољне; строго контролисани путеви новца;	-Зна да објасни суштину уговора у Мاستрихту, 1992., проширења ЕУ, да их на карти покаже, - Зна самостално да уради ППТ на тему: Настанак и развој - ЕУ

			монопол)	
Друштвени, економски, политички и културни развој- главни процеси и проблеми (политика- уставно, национално, верско питање, питање политичких слобода; економија- противуречности економског развоја и економске кризе; култура, наука и образовање; свакодневица, животни стандард, популарна култура, личности- Иво Андрић, Милош Црњански, Борислав Пекић, Добрица Ћосић, Александар Петровић, Александар Поповић, Душан Ковачевић...)	- Зна од када до када је Социјалистичка Југославија постојала (од 1945 до 1991), каква је била по својом државном уређењу (федерација 6 република и 5 народа; република са доживотним председником државе) -Зна ко су Иво Андрић, Милош Црњански и зашто су значајни	-Зна да наведе, уз помоћ наставника, основне противуречности југословенског развоја (једнопартијски систем, самоуправљање, атеизам, одвајање Косова и Метохије од Србије, разбијање Србије) стварање политичких народа (Муслимана, Македонаца, Црногораца...) култ вође, братство-јединство...	- Зна које Добрица Ћосић - Зна да опише циљеве и последице Студентских демонстрација 1968. и демонстрација на Косову 1968. и 1981. као и друге облике супротстављања једноумљу: филм, музика - Зна да опише противуречности економског развоја -самоуправљање и животни стандард	-Зна ко су: Бранко Ћопић, Борислав Пекић, Тин Ујевић -Анализира позитивне и негативне стране Југословенског периода и Титовог управљања државом -Самостално израђује ППТ на тему „Спорт и култура у СФРЈ“, „Дан младости“, „Споменици револуције“... - Зна да наведе самостално, бар три противуречности југословенског развоја (једнопартијски систем, самоуправљање, атеизам, одвајање Косова и Метохије од Србије, разбијање Србије) стварање политичких народа (Муслимана, Македонаца, Црногораца...) култ вође, братство-јединство...
Друштвена криза и пораз Југославије (пораз Југославије као идеје, политичког пројекта и друштвеног система; разбијање и распад Југославије- ратови у Словенији, Хрватској, Босни и херцеговини; велике силе и југословенска криза- интернационализација сукоба; настанак нових држава; последице распада југословенске државе- демографске,к	- Зна да репродукује дефиницију појмова партија и политичка организација и зна да их препозна на примерима, као и појмове избеглица и емигрант -Зна разлику између једнопартијског и вишепартијског система на примеру Југославије -Зна основне податке о атентату на Зорана Ђинђића, када је био и шта се тада десило (2003) - Зна да наведе главне догађаје 90-их: (Економска блокада и санкције Србији и Ратови у Југославији (1991-	-Зна да именује најпознатије странке вишепартијског система у Србији од 1990/1991: СПС; СПО; ДС; ДСС; СРС; Г17 + -Зна, уз помоћ наставника, да опише циљеве студенских демонстрација и грађанског отпора 90-их година у Србији - Уме, уз помоћ наставника, да анализира податке из демографских података за 1991. и 2001. годину	- Зна ко су: Добрица Ћосић, Ибрахим Ругова -Уме, уз помоћ наставника, да критички анализира спровођење југословенске идеје у пракси - Уме самостално да уочи и извучи закључке из демографских табела из 1991. и 2001. године	-Зна да опише главне догађаје 90-их у Југославији, да повеже Дејтонску мировну конференцију, којом су се завршили ратови вођени за распад државе, а као последица ратова оформљен је Суд за ратне злочине у Хагу - Уме самостално да критички анализира спровођење југословенске идеје у пракси -Уме да целовито сагледа демографски губитак српског народа у XX –ом веку - Уме да анализира културно, економско и политичко стање у бившим југословенским републикама кроз анализу дневне

економске и културне; сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999,	1995): (разбијање и распад Југославије Рат у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, као и сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999.) -Зна ко су: Фрањо Туђман, Слободан Милошевић			штампе
--	--	--	--	--------

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Ивана Николић Радуловић, Ана Стојановић, Никола Поповић

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: "Сл. гласник РС", бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	- Писане провере - Ученици дају самопроценуоцене	Бодовање: 20-40%-2 40-60%-3 60-80%-4 80-100%-5	Три пута током оба полугодишта.
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године.
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Группи рад (посматрање наставника, - излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која ураде добијају +5 Остали који успешно ураде + Ометају друге и не раде задато.	По потреби

		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноя, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноя, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта - Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	Пресек стања поклаификаци оним периодима.